

# Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER  
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

2<sup>E</sup> JAARGANG

WOENSDAG 29 AUGUSTUS 1917

No. 87

## INHOUD

	Blz.
DE DONAU ALS CONCURRENT VAN DE VASTELANDSCHE NOORDZEEHAVENS .....	637
Vijftig Millioen voor de Vleeschvoorziening.....	639
De Duitse Spoorwegen in de jaren 1913—1915.....	641
De Positie der kleine boeren op de Zandgronden .....	642
AANTEKENINGEN:	
Engelands invoer.....	642
Negerarbeid in de Vereenigde Staten .....	643
Normalisatie van de spoorwegen in Japan.....	643
Toepassing van maïs .....	643
REGERINGSMAATREGELEN OP HANDELSGEBIED .....	643
MAANDCIJFERS:	
Spaarbankcijfers .....	644
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN .....	645—652
Geldkoersen.	Effectenbeurzen.
Wisselkoersen.	Goederenhandel.
Bankstaten.	Verkeerswezen.

## INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

### WEEKBLAD ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN

Het secretariaat van het weekblad is gevestigd te Rotterdam, Pieter de Hoogweg 122, telefoon no. 3000. Telegramadres: Economisch Instituut.

Bijdragen en mededeelingen, den inhoud betreffende, gelieve men te zenden aan het secretariaat.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland, f 10,—, buitenland en koloniën f 12,— per jaar. Losse nummers 25 cents.

Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonné's, leden en donateurs kosteloos, voor zoover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Mededeelingen betreffende abonnementen en advertentiën richtte men tot Nygh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, Den Haag.

Advertentiën f 0,35 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief.

## BERICHT.

Binnen enkele dagen wordt aan de leden en donateurs van het Instituut en aan de geabonneerden op het weekblad de tweede afzonderlijke publicatie van het Instituut verzonden, van de hand van Mr. G. J. Fabius, getiteld: *Het Bankwezen in Nederlandsch West-Indië*.

28 AUGUSTUS 1917.

Over de afgelopen week valt geen vermindering van de geldruimte te constateeren; privaat-disconto bleef onveranderd genoteerd op 2 pCt.; prima driemaands papier werd wel eens een fractie lager afgesloten. De notering voor gelden op prolongatie handhaafde zich op 2¼ pCt.

\* \* \*

Voor den wisselhandel is de week onbelangrijk geweest. Het bleef stil en slechts weinig zaken

werden afgedaan, mede onder den invloed van de vacantie-periode, die wij doormaken.

\* \* \*

De aandacht mag ook op deze plaats wel eens gevestigd worden op de steeds voortgaande stijging van den Londenschen zilverprijs, die thans de 44 pence overschreden heeft, tegen 22 tot 28 pence in de laatste jaren voor den oorlog. Een van de voornaamste redenen van deze stijging is stellig de allereerste toenemende vraag naar zilver voor muntdoel-einden. Intusschen is het, naar door kenners van de Londensche markt in den laatsten tijd meermalen is opgemerkt, de vraag of men in de huidige Londensche prijzen, die thans bij normale transporttoestanden tot versmelting op groote schaal, in de eerste plaats van Indische rupees aanleiding zou moeten geven, wel zonder meer de uitdrukking van de wereldwaarde van het witte metaal mag zien. De omzetten op de Londensche markt, toch zijn door de aanvoermoeilijkheden sterk ingekrompen, terwijl deze zelfde omstandigheid tegelijk het prijsverband tusschen de verschillende centra voortdurend lossen heeft gemaakt.

## DE DONAU ALS CONCURRENT VAN DE VASTELANDSCHE NOORDZEEHAVENS.

In het laatste nummer gaven wij eene algemeene inleiding inzake de beteekenis, welke de herschepping van den Donau tot een modernen verkeersweg zal hebben. Wij willen thans nader enkele der factoren, die daarbij een rol spelen, onder de oogen zien. De eerste vraag, die wij ons stellen is:

Welke zijn nu de condities, aan welke dient te worden voldaan, vóór werkelijk de bedreiging van den nieuwen Donau voor de Noordzeehavens ernst kan worden, en hoe groot is het verschil tusschen den tegenwoordigen toestand en de toekomst, zooals de door Prof. Kende in het Weltwirtschaftliche Archiv aangehaalde schrijvers die verwachten. Die schrijvers weten zeer goed, dat aan legio voorwaarden moet worden voldaan, voor hun ideaal kan worden bereikt. De Donau heeft vele gebreken, die hem tot heden toe hebben verhinderd zich te ontwikkelen tot een verkeersweg als de Rijn of de verschillende Duitse rivieren. Daartoe behoort de ongeregelde en dikwijls zeer lage waterstand. Op Duitsch gebied, alsmede in Oostenrijk, bevinden zich in zijne bedding op meer dan eene plaats rotsbanken, die slechts met zeer groote moeite kunnen worden opgeruimd en welker opruiming toch noodzakelijk is, zal eene scheepvaart, zooals wij die op den Rijn-kennen, mogelijk zijn. Verder stroomafwaarts heeft de scheepvaart te kampen met stroomverleggingen en vorming van banken. De grootste moeilijkheid vormen echter de vernauwin-

gen der bedding en stroomversnellingen en de zich in de rivier bevindende rotsbanken nabij de Roemeensche grens, waar de Donau de grensrivier is van Hongarije en Servië en waarvan de IJzeren Poort de meest bekende is. Ondanks kostbare verbeteringen, hier door Hongarije in het vaarwater aangebracht, bedroeg het verkeer door de IJzeren Poort in 1909 nog slechts 850.000 ton. Wel zijn sedert dien tijd nieuwe werken uitgevoerd, die een verkeer van 3 millioen ton per jaar mogelijk maken, doch voor eene ongehinderde scheepvaart op dit riviergedeelte mogelijk is, moeten nog groote veranderingen worden aangebracht. Van eene vaardiepte van 2 Meter, welke algemeen als noodzakelijk wordt beschouwd om den Donau tot een modernen verkeersweg te maken, is daar namelijk nog geen sprake, evenmin als op zeer vele andere gedeelten der rivier.

Verder is de Donau aan vrijwel zijn geheelen middenloop en veelal ook aan den benedenloop ieder jaar geruimen tijd, gemiddeld te stellen op twee maanden, door ijs onbevaarbaar. Ook ontbreken voldoende voor eene sterke verkeersuitbreiding noodige havens, opslagplaatsen, overlaadinstallaties voor af- en aanvoer per spoor en verdere inrichtingen, die eene eerste vereischte zijn voor een modernen waterverkeersweg. Het valt natuurlijk niet te ontkennen, dat aan al deze gebreken kan worden tegemoet gekomen, mits de zeer groote bedragen, welke daarvoor noodig zijn, door de belanghebbende staten worden beschikbaar gesteld. Hiermede staat echter eene der misschien meest bezwarende conditiën in verband, welke dienen te worden vervuld, zal de Donau werkelijk kunnen worden wat van hem wordt verwacht. De vaart dient namelijk geheel of bijna geheel vrij te zijn, zonder eenige tegemoetkoming van beteekenis door de scheepvaart in de groote kosten der kunstwerken, welke haar mogelijk moeten maken. De door Prof. Kende aangehaalde schrijvers erkennen, dat slechts vrije vaart op den Donau en eveneens vrije vaart op zeer lage kanaalkosten op de aansluitende kanalen, waarvan althans de Donau-Main-Rijn-verbinding ten spoedigste dient te worden tot stand gebracht om den Donau zijne gewenschte rol in het wereldverkeer te doen vervullen, concurrentie van den Donau met den zeeweg mogelijk kunnen maken. Zullen de belanghebbende staten spoedig in staat zijn om aan deze conditie te voldoen? Het valt moeilijk te zeggen, in hoeverre dit dadelijk na den oorlog het geval zal zijn. Vast staat echter wel, dat gedeeltelijke verbetering van het vaarwater niet een evenredig gedeelte van het gewenschte resultaat zal hebben. Verkieselijk boven den zeeweg zal de geheel of vrijwel geheel vrije Donau slechts zijn, als alle beletselen tegen een geregeld verkeer met schepen van 2 Meter diepgang van Roemenië tot voorbij Regensburg zullen zijn opgeruimd en als zoowel in Roemenië en Bulgarije als in Oostenrijk-Hongarije en op het Deutsche riviergedeelte haveninrichtingen en de talloze kunstwerken ten dienste van het verkeer zullen zijn aangebracht, die een verkeersweg als Rijn en Elbe bezitten. Een waterweg ter lengte van 1440 K.M. (van Regensburg tot Roemenië) met zeer vele gebreken zal dus moeten worden gebracht in den toestand en voorzien van kunstwerken als van het bevaarbare gedeelte van den Rijn, dat van Straatsburg-Kehl tot de Nederlandsche grens slechts 570 K.M. lang is. De reusachtige omvang van zulk een onderneming springt in het oog, en daarbij is nog niet gedacht aan den aanleg, de uitbreiding en de outfitteering van de rivierhavens in Roemenië en Bulgarije, die boven Braila slechts primitief zijn ingericht voor het vervoer naar de groote havens Braila, Galatz (dat echter meer speciaal de haven is voor Moldavië) en Sulina. Zoolang deze groote werken niet althans ten naastenbij zijn voltooid en de rechten, welke nu van de scheepvaart worden geheven, niet zijn afgeschaft, zal de scheepvaart in hare vrachten vergoeding moeten vinden voor die rechten, die vooral bij Orsova zeer hoog zijn en voor het ongemak en de on-

kosten, die de lage waterstanden, met als gevolg het varen met slechts ten deele beladen schepen, overladingen en dikwijls langdurig oponthoud meebrengen. Eerst wanneer deze beletselen tot een minimum zijn teruggebracht of geheel uit den weg geruimd, verwachten de schrijvers over het Donauvraagstuk aan de concurrentie van den zeeweg het hoofd te kunnen bieden. Hunne berekeningen zijn namelijk alle gebaseerd op een vrijen Donau en een vrij Donau-Main-Rijnkanaal met schepen van 2 Meter diepgang, ook bij lagen waterstand, en slechts op deze basis komen zij tot een lagere vracht dan langs den zeeweg, waarbij zij de zeevracht aannemen op Fl. 6 per ton lading. Eene vergelijking met de tegenwoordige vervoerkosten Donauopwaarts toont, welk eene geweldige verandering deze vrachtberekening langs den herboren vrijen Donau beteekent. Bij die vergelijking zullen wij ons bepalen tot het graanvervoer, omdat graan waarschijnlijk het grootste en in ieder geval een der belangrijkste artikelen is, welke voor het vervoer langs den Donau in aanmerking komen. Soortgelijke berekeningen voor andere massa-artikelen zouden tot dezelfde gevolgtrekkingen leiden.

Tegenover eene vracht van vóór den oorlog voor graan van de Roemeensche Donau-haven Turnu Magurele overzee met overlading in Braila en Rotterdam tot wagonvrij Mannheim ten bedrage van Mk. 19 per ton, staat voor den Donau van Turnu Magurele naar Regensburg een bedrag van Mk. 33,80 en bij groote partijen door de daarvoor gewoonlijk gegeven reductie van Mk. 7 een bedrag van Mk. 26,80. Bij vervoer langs den Donau valt dan te rekenen met zeer dikwijls voorkomend oponthoud wegens ijs of lagen waterstand, waardoor de aankomst der goederen dikwijls vertraging ondervindt. Onder deze omstandigheden behoeft het niet te verwonderen, dat de hoeveelheid Donauopwaarts aangebrachte massa-artikelen te Regensburg niet van grooten omvang is. Deze bedroeg aan graan in 1910 9.400 ton, in 1912 20.000 ton en in 1913 7.700 ton. Van veel meer beteekenis echter is de haven van Passau en daar ook deze als concurrent van Rotterdam optreedt, verdienen hare cijfers onze aandacht. In Passau werden Donauopwaarts aangebracht:

in 1907 .....	170.000 ton graan.
„ 1908 .....	54.900 „ „
„ 1909 .....	90.700 „ „
„ 1912 .....	115.000 „ „

Uit deze tabel valt niet op te maken, of zich onder deze hoeveelheden ook Hongaarsch graan bevond, dat voor onze appreciatie van Passau als concurrent van onze havens bij den aanvoer van graan uit de Balkanlanden eigenlijk niet in aanmerking komt.

De cijfers voor Rotterdam, die alleen reeds hebben bedragen voor graan van Roemenië, enz.

in 1909 .....	361.750 ton.
„ 1910 .....	561.575 „
„ 1911 .....	729.170 „
„ 1912 .....	554.997 „

toon wel aan, hoe weinig de graanaanvoer van den Balkan te Regensburg en Passau (van welke laatste haven niet aan te nemen valt, dat alles bestemd was voor het Deutsche gebied, waar het den invloed der Noordzeehavens bedreigt) beteekent tegenover de hoeveelheden, die de gezamenlijke Noordzeehavens ontvangen en die voor een zeer groot gedeelte tot ver in het Deutsche achterland worden verbruikt. Dat ook Zwitserland zijn graan voordeeliger kan betrekken via Antwerpen of Rotterdam in plaats van langs Genua en Marseille is lang geen zeldzaamheid. Vergelijking der boven aangehaalde kostenberekening Turnu Magurele-Mannheim via Rotterdam en Turnu Magurele-Regensburg langs den Donau toont aan, hoezeer de Donau-vracht moet worden verlaagd, zal deze rivier met vrucht tegen den zeeweg kunnen concurreren. De hooge op den Donau geheven rechten vormen een groot gedeelte van die hooge vracht.

Welke geldelijke opofferingen zullen zich de belanghebbende staten niet moeten getroosten om tot eene voldoende verlaging der Donau-vracht te kunnen komen. Niet slechts moeten de tegenwoordige rechten verdwijnen, doch tegenover de geweldige werken, die nog moeten worden ondernomen, mag geen geldelijke druk op de scheepvaart staan of althans niet meer dan een zeer matig recht. Een minimaal recht van Mk. 1,25 per ton op den geheelen weg van den Rijn naar den Balkan zoude bij een verkeer van 10 miljoen ton per jaar volgens een der schrijvers de kosten der nieuwe werken (en dus niet van de reeds vroeger aangebrachte verbeteringen) dekken. Anderen achten deze berekening echter veel te optimistisch, hetgeen geen verwondering wekt, wanneer men in aanmerking neemt, dat de doorgang door de IJzeren Poort nu een verkeer mogelijk maakt van hoogstens 3 miljoen ton per jaar en slechts met enorme kosten deze capaciteit zal worden opgevoerd tot 10 miljoen ton.

Men dient echter niet uit het oog te verliezen, dat bij alle berekeningen de zeevracht van Roemenië naar de Noordzeehavens is aangenomen op Mk. 10 per ton, een voor het tijdperk van vóór den oorlog zeker niet te laag cijfer. Zal echter, nadat de oorlog achter den rug is, de vracht zich spoedig weder op dat niveau bevinden, of zal zij nog gedurende een reeks van jaren door gebrek aan scheepsruimte, dure grondstoffen en andere gevolgen van den wereldoorlog veel hooger blijven. Het succes van den Donau als verkeersweg zal daarvan natuurlijk in hooge mate afhankelijk zijn.

Wanneer men zich eene meening wenscht te vormen omtrent de waarschijnlijkheid van het tot stand komen van den nieuwen Donau-waterweg met aansluiting aan den Rijn en dus het de Noordzeehavens misschien bedreigende gevaar wenscht te beoordeelen, dienen daarom de volgende vragen onder de oogen te worden gezien:

1°. Zullen de Centraal-Europeesche Rijken kort na den oorlog besluiten om enorme bedragen af te zonderen om den Donau te maken tot een volmaakte verkeersweg met de vooropgezette bedoeling om die bedragen niet door scheepvaartrechten rentegevend te maken en wel voornamelijk met het oogmerk om zich bij den aanvoer van voedingsartikelen van den Balkan en de verbinding met Klein-Azië, onafhankelijk te maken van den zeeweg.

2°. Zullen, indien niet kort na den oorlog het reusachtige werk kan worden ondernomen, in latere jaren de militair-politieke en agressief-economische overwegingen nog voldoende kracht bezitten om de concurrentie met den zeeweg aan te binden.

3°. Zal de zeeweg spoedig weder even goedkoop zijn als hij vóór den oorlog was, of zullen de zeevrachten nog zoo lang hoog blijven, dat besloten kan worden om den Donau-verkeersweg in te richten zonder de noodzakelijkheid dezen geheel vrij of voor een minimaal tarief te laten bevaren.

Indien de laatste vraag bevestigend kan worden beantwoord, dan wordt zeker de kans op een verbeterden Donau grooter, omdat dan de kosten althans ten deele kunnen worden gedekt, zonder dat concurrentie met den zeeweg vruchteloos zoude zijn. Een antwoord op de drie gestelde vragen is echter evenmin met eenige zekerheid te geven als op de vele andere vragen, die men zich dagelijks stelt over de economische verhoudingen, zooals die zich na den oorlog zullen ontwikkelen.

Eigenlijk zoude aan de drie genoemde vragen nog een vierde dienen te worden toegevoegd. Zal na den oorlog het verbond ook op economisch gebied tusschen Duitschland en Oostenrijk-Hongarije nog zoo hecht blijven, dat geen naijver tusschen verschillende deelen der beide Rijken de uitvoering der Donau-verbetering zal verhinderen? Het valt niet te ontkennen, dat bij eene zoo radicale verandering in het verkeer als de Donauverbetering beoogt, de belangen van sommige landstroken of havens of van speciale industrieën of ondernemingen zullen worden gebaat

ten koste van andere gedeelten van de twee monarchieën. Er zal een sterk gevoel van saamhoorigheid noodig zijn om ondanks die vooruitzichten allen naijver te onderdrukken. Bij vroegere verbeteringsplannen van den Donau is herhaaldelijk gebleken, welk eene moeite het kost uit dien naijver geboren tegenstand te overwinnen.

Mocht echter de Donau-waterweg geperfectionneerd worden op de wijze, die de schrijvers, welke Prof. Kende in zijn artikel behandelt, aangeven, met de voldoende verbinding met den Rijn, dan valt niet te ontkennen, dat de Noordzeehavens allicht een gedeelte van hun achterland zouden kunnen verliezen voor de artikelen, die nu uit de Balkanlanden rond Gibraltar met overlading in de Noordzeehavens langs den Rijn worden verscheept. Daartegenover staat echter, dat diezelfde Noordzeehavens voor vele andere artikelen hun achterland door eene goede Rijn-Main-Donau-verbinding belangrijk zouden zien uitgebreid ten koste van Marseille, Genua en Fiume, zoowel wat de aanvoer uit dat achterland als het vervoer daarheen betreft. Algemeen wordt aangenomen, dat eene grondige verbetering van den Donau eerst dan aan zijn eigenlijk doel zoude beantwoorden als eene voldoende verbinding met den Rijn zal zijn tot stand gebracht. Uitvoering van zulk een plan zoude dus waarschijnlijk op sommige gebied aan onze Noordzeehavens afbreuk doen, doch het is zeer goed mogelijk, dat tegelijkertijd eene betere verbinding met Zuid-Duitschland en de aangrenzende gebieden hun voordeelen zoude aanbrengen, die meer dan opwegen tegen de te lijden verliezen.

Wij dienen echter weliswaar bij dit laatste punt niet de mogelijkheid uit het oog te verliezen, dat het door de betere kanaalverbinding geboden voordeel aan het van de Noordzeehavens uitgaand vervoer onthouden blijft door heffing van kanaalrechten ten laste van het verkeer in zuidelijke richting.

J. S.

#### VIJFTIG MILLIOEN VOOR DE VLEESCH-VOORZIENING.

.. Een medewerker schrijft:

De in Maart en April j.l. gehouden veetelling heeft uitgemaakt, dat, terwijl de veestapel in het algemeen sinds 1910 belangrijk is toegenomen, het tegendeel is te constateeren van het voor vleeschproductie dienende vee. De rundveestapel in zijn geheel was in die 7 jaren 13,5 pCt. vooruitgegaan; het aantal mestkoeien en -ossen was desniettegenstaande gedaald van 97.688 tot 50.114 en het aantal mestkalveren zelfs van 47.086 tot 15.587. Evenzoo bleek de varkensstapel afgenomen van 1.259.844 stuks tot 1.135.438 stuks, wat te meer opviel, omdat de varkensmesterij en -fokkerij sinds een reeks van jaren op steeds grooter schaal werd uitgeoefend, zoodat men onder normale verhoudingen een minstens even groote toename van varkens zou hebben geconstateerd als over 1904/1910, toen de vermeerdering ca. 25 pCt. bedroeg.

De oorzaken van de vermindering van de vleeschproductie liggen voor de hand: gebrek aan krachtvoeder is een der voornaamste daarvan, zoo niet de voornaamste. Sedert de telling is de schaarschte aan krachtvoeder nog nijpender geworden, en onder den invloed daarvan moet vooral het aantal varkens buitengewoon zijn gedaald. Hoewel de voederprijzen en daarmee de productiekosten steeds stegen, liepen de laatste maanden de varkensprijzen regelmatig terug, terwijl het aanbod voortdurend overvloedig was. Het resultaat van een en ander is, dat men thans vrijwel door den voorraad zware varkens heen is en het huidige aanbod nagenoeg uitsluitend uit dieren van licht slachtgewicht bestaat. Naar het zich laat aanzien is, mede wijl de fokkerij zeer is ingekrompen, de tijd niet ver meer, dat het aanbod onvoldoende zijn zal om de vraag te dekken en zal bijgevolg de vleeschdistributie gestaakt moeten worden, tenzij ander dan varkensvleesch wordt verstrekt.

Dat andere vleesch is uiteraard rundvleesch, waarover in de eerste maanden al in bijzonder ruime mate beschikt zal kunnen worden. Eene steeds toenemende aanvoer van krachtvoeder voor den oorlog had tot een voortdurend intensievere rundveeteelt geleid en de hooge prijzen der zuivelproducten in 1915 en 1916 hebben het hunne er toe bijgedragen ook tijdens den oorlog den rundveestapel op peil te houden. De stagnatie in den aanvoer van voedergraan, de inbezitting van den binnenlandschen oogst van graan en peulvruchten voor menscheijk gebruik, en daarnaast de mislukking van den hooioogst in dezen zomer plaatsen thans de veehouders voor de calamiteit, dat er dezen winter niet genoeg voedsel zal zijn om den rundveestapel in het leven te houden. Er zal derhalve een zeer groote opruiming onder het rundvee moeten plaats vinden, hetzij door aanzienlijke slachtingen voor het binnenland, hetzij door uitvoer op ruime schaal, hetzij door beide.

Die opruiming nu zal van overheidswege in de hand worden gewerkt door, zooals tot dusver voor het varkensvleesch geschiedde, voortaan het rundvleesch beneden kostprijs verkrijgbaar te stellen. Het zou daarbij de bedoeling zijn; vleesch van tweede en derde soort koeien te distribueeren en het deugdelijke fokvee te sparen, opdat men na den oorlog voortreffelijk „werkmetaal” ter beschikking zou houden. Hoewel de zaak nog niet heelemaal voor mekaar is, schijnt dit toch wel vast te staan, dat een toeslag van 30 ct. per K.G. zal gegeven worden, en de slagers per K.G. slachtgewicht ca. 60 ct. zullen hebben te betalen, terwijl de gewone soorten vleesch voor 35 à 40 ct. per pond voor het publiek verkrijgbaar zullen zijn.

De vraag is gesteld, of de Regeering wel verantwoord is door zoodanigen toeslag te geven. Er is immers vee te veel; de prijzen zullen bijgevolg wel van zelf dalen. Men moet dit natuurlijke dalingsproces zijn loop laten, dan krijgt de consument zijn goedkoop vleesch ook zonder uitkeering van een toeslag. Alleen het producentenbelang zou door den toeslag gebaat worden en er is geen aanleiding dezen te steunen: de oorlogsjaren zijn goede tijden voor hem geweest.

Als de zaak zoo eenvoudig was als hier is voorgesteld, behoefde men over den te volgen weg niet lang te redetwisten. Het systeem de producenten de verliezen te laten lijden, zou echter de finantieel zwaksten treffen (van de 150.000 boeren te onzent zijn er bijna 100.000 met minder dan 10 bunder land) en daaronder een talrijke groep: de zandboeren, die geen oorlogswinst hebben gemaakt en relatief het meest hebben bijgedragen in de kosten der goedkope levensmiddelenvoorziening (boter, varkensvleesch, rogge). Terwijl de weideboer en die met gemengd bedrijf zijn vee nog wel door den winter kan brengen, kan de zandboer, wiens graanoogst in beslag is genomen, dit niet; hij moet zijn vee kwijt, en insgelijks moet dit het heil van landarbeiders, die zich door noesten vlijt in den loop der jaren hebben opgewerkt tot keuterboertje met een minimum aan grasland en een maximum aan bijkoop van voederartikelen. Ook al laat men de dingen niet op hun beloop, is de toekomst voor deze stakkerds al erg genoeg: velen hunner worden van klein baasje weer teruggebracht tot landarbeider, omdat bij gemis aan voeder en vee geen mest wordt gewonnen, om den zoo schralen bodem het volgende jaar een oogst af te dwingen.

Maar is het zoo zeker, dat de bevolking regelmatig haar goedkoop vleesch zal hebben, indien de Regeering geen toeslag geeft? Het geven van een toeslag zal een ruim aanbod van vee in de hand werken, omdat de verliezen dan althans dragelijk zijn. Bij uitblijven van toeslag echter zal de landbouwer eerst den kat uit den boom willen kijken; zal hij afwachten, hopen tegen beter in, probeeren met den schamel voorraad rond te komen en eerst, wanneer die voorraad is uitgeput, zijn vee op de markt brengen. Een aanvankelijk te gering aanbod zal dan plotseling door

een zoo ruim aanbod gevolgd worden, dat de consumenten „het niet aan kunnen eten,” en er geen sprake is van een gelijkmatige distributie gedurende den geheelen winter. Daarnaast zullen de veehouders pogen hun vee zooveel mogelijk in het leven te houden, al moet dit gepaard gaan met vervoederen van voor den mensch bruikbaar voedsel. Reeds den afgelopen winter hebben hier en daar consumtiemelkers één maal melk aan de koeien teruggegeven, en in Friesland moet men voornemens zijn dezen winter de melk alleen te ontroomen, doch alle ondermelk aan de koeien te vervoederen. Tenzij de aardappeloogst wordt opgevorderd en tevens ook van de boerderij wordt weggehaald, is het uitgemaakt, dat de aardappelen aan het vee zullen worden vervoederd. Bij een tijdige inkrimping van den veestapel bestaat er mogelijkheid, dat de productie dezen winter niet stop staat en het komende voorjaar het vee in zoodanigen toestand de wei ingaat, dat ook den volgende zomer op een niet al te onbevredigende productie kan gerekend worden.

Laat men de dingen op hun natuurlijk beloop, dan vergaat er een geruimen tijd, eer de vleeschprijs op zoodanig peil is gekomen, dat het vleesch onder aller bereik is gebracht. Hoe eer dit laatste geschiedt, des te beter. Het ongunstige weer der laatste weken doet de vooruitzichten der voedselvoorziening onzer bevolking minder dan ooit bevredigend zijn. Het zal mooi wezen, als er 60 pCt. van den aanvankelijk verwachten peulvruchtenoogst terecht komt. In tal van partijen tarwe is zoodanig schot, dat zij voor menscheijke consumtie niet meer deugen. De berichten omtrent „kwaad” in de aardappelen worden onrustbarend talrijk. De aanvoer van graan van overzee is niet verzekerd; onze rijstvoorraad is nagenoeg uitgeput. Verlaging van broodrantsoen staat voor de deur. Onder deze omstandigheden moet het vleesch gebracht worden onder het bereik van die kringen der bevolking, welke ook in gewone tijden geen vleesch konden bekostigen; m.a.w. het vleesch zal verkrijgbaar gesteld moeten worden tegen lager prijzen zelfs dan in vredes-tijd. Moet men daarmee wachten, tot de prijzen uit natuurlijke oorzaken zoo laag zijn gedaald, dat dit mogelijk is, dan zal men lang kunnen wachten — en intusschen gaat de ondervoeding der mindere bevolking voort — terwijl er een groote kans is, dat men vergeefs wacht.

Onder den invloed van den ongunstigen zomer zijn de prijzen van tweede en derde soort vee teruggelopen van *f* 1,05 à *f* 1,10 tot ca. *f* 0,90 per K.G. — over een verdere daling tot de noodzakelijke *f* 0,60 moet men niet zoo licht denken; men bereikt die niet zonder meer en in geen geval niet, zoo lang de veehouder nog eenige hoop heeft, dat aan dien prijs te ontkomen is.

Kan men dus de regelmatige aflevering van vee bespoedigen door het geven van een toeslag, tot zoodanig bedrag, dat het vleeschverbruik ter aanvulling van het overig rantsoen daardoor bevorderd wordt, dan is dit stellig niet alleen een producentenbelang, maar wel degelijk ook een volksbelang.

Wat men tegen den maatregel kan aanvoeren, is, wat men tegen al de maatregelen ter verkrijging eener goedkope voedselvoorziening kan aanvoeren: dat de kosten haast niet meer te overzien zijn.

Ons normale jaarlijksch vleeschverbruik is indertijd becijferd op 33,03 K.G. per hoofd der bevolking, waarvan aan rund- en kalfsvleesch 18,38 K.G., aan varkensvleesch 11,51 K.G., aan schapen- en geitenvleesch 0,6 K.G., aan paardenvleesch 2,54 K.G. Bij een bevolking van 6.500.000 zielen zou dit een totaal vleeschverbruik geven van ca. 215.000.000 K.G. Rekent men nu, dat het gemiddelde verbruik thans hooger is dan voor de crisis — o.a. in verband met het onder de wapenen staan van een groote troepenmacht — en dat door het verkrijgbaar stellen van goedkoop rundvleesch ter aanvulling der overige voeding, het gemiddeld gebruik nog aanzienlijk zal toe-

nemen, dan kan veilig de totale consumtie in 1918 op 250.000.000 K.G. geraamd worden.

Verreweg het grootste gedeelte hiervan zal in den vorm van rundvleesch verorberd worden. Slachtpaarden komen er uit Engeland niet meer; het melkgebrek zal leiden tot een zeer verminderde mesterij van kalveren; de voedselschaarschte maakt, dat veel varkensvleesch door rundvleesch vervangen zal moeten worden. Van inlandsche paarden verkregen we normaal 10.000.000 K.G. vleesch per jaar; onze productie aan schapenvleesch belooft ca. 14.000.000 K.G., die van varkensvleesch 100.000.000 à 125.000.000 K.G., van kalksvleesch (vette en nuchtere) ca. 14.000.000 K.G. Dat we in 1918 in totaal van deze vleeschsoorten meer dan 100.000.000 K.G. produceeren, is wel buitengesloten, zoodat in genoemd jaar aan rundvleesch minstens 150.000.000 K.G. benoodigd zal zijn.

Berekend naar een toeslag van 30 ct. per K.G. zal deze voorziening f 45.000.000 kosten en eene wekelijksche slachting van ruim 14000 runderen van 200 K.G. slachtgewicht vereischen. Met die f 45.000.000 is evenwel het bedrag niet uitgeput, dat aan de vleeschvoorziening het volgend jaar ten koste zal moeten gelegd worden. Al neemt men aan, dat ook bij de vleeschvoorziening het beginsel gehuldigd wordt om naast een goedkoop artikel met toeslag een soortgelijk artikel zonder toeslag verkrijgbaar te stellen, zoodat bijgevolg het varkensvleesch het volgend jaar tegen kostprijs betaald wordt, ook dan nog zal men er mede te rekenen hebben, dat de varkensvleeschvoorziening zekere kosten met zich zal brengen.

De goeode bevolking immers zal wel het varkensvleesch nuttigen, maar dan blijft nog het spek over. Dit tegen kostprijs betalen, is voor de arbeidende klasse niet wel doenlijk, en van hare zijde zal juist groote vraag naar spek bestaan, omdat het distributierundvleesch aan den mageren kant is en het spek voor den arbeider noodig zal zijn ter aanvulling van zijn verantsoen. Bij een toeslag van 40 ct. per K.G. op het spek, is slechts een hoeveelheid van 12.500.000 K.G. noodig, om de kosten der vleeschvoorziening tot volle f 50.000.000 te doen stijgen. En die 12.500.000 K.G. spek zullen nog wel verkregen kunnen worden.

Bij de hier gegeven berekening werd van de veronderstelling uitgegaan, dat op alle rundvleesch toeslag gegeven wordt. Een andere methode schijnt trouwens niet mogelijk te zijn met het oog op de contrôle, die het indertijd ook noodig heeft gemaakt te bepalen, dat de maximumprijzen van varkensvleesch zoowel voor vleesch van regeeringsvarkens als voor dat van vrije varkens golden. Noodgedrongen zal men bij het rundvleesch wel eenzelfde bepaling maken met het logische gevolg, dat er geen vrij rundvleesch is en er dus alleen regeeringsrunderen geslacht worden. Voor dit systeem zou trouwens ook nog aan te voeren zijn, dat men op deze wijze het slachten voorkomt van het beste soort vee, waaraan men na den oorlog groote behoefte zal hebben.

Van bijdragen uit den export ter tegemoetkoming in de kosten van de voorziening zal heel weinig sprake zijn. Men weet in het buitenland te goed, dat wij vee op moeten ruimen en de finantieele verhoudingen aldaar zijn niet van dien aard, dat men maar raak kan blijven betalen. Men zal er dus naar streven tegen, of weinig hooger dan, regeeringsprijzen te koop, en aangezien de voorgenomen regeeringsprijzen — naar verluidt f 0,90 per K.G. — voor de veehouders ook nog verliesbrengend is, zal de meerdere buitenlandsche opbrengst allereerst den producenten ten goede komen. De f 50.000.000 voor de vleeschvoorziening benoodigd zullen dus wel ten volle uit de openbare kas geput moeten worden.

#### DE DUITSCHE SPOORWEGEN IN DE JAREN 1913—1915.

Het „Archiv für Eisenbahnwesen” heeft een overzicht samengesteld uit de officieele „Statistik des

Reichseisenbahnamts”, Band XXXIV tot XXXVI; de onderstaande cijfers zijn daaruit overgenomen:

	1913	1914	1915
1. Hoofdlijnen .....	K.M. 34.659	34.798	34.864
2. Zijlijnen .....	„ 26.150	26.952	27.226
	te zamen	61.159	61.750
3. Locomotieven .....	aantal 29.520	30.633	32.300
4. Rijtuigen .....	„ 65.961	68.293	70.696
5. Aant. plaatsen 1e kl... in duiz.	54	55	55
6. „ „ 2e „ „	405	410	426
7. „ „ 3e „ „	1.794	1.870	1.940
8. „ „ 4e „ „	1.049	1.090	1.136
	totaal	3.302	3.425
9. Bagagewagens.....	aantal 18.108	18.753	19.371
10. Wagens (zonder bagage- en post-) .....	„ 671.096	700.807	729.640
11. Laadvermogen der wagens onder 10 .....	duiz.t. 9.683	10.231	10.699
Treinkilometers door:			
12. Schnellzüge.....	in mill. 79,2	51,7	51,0
13. Eilzüge .....	„ 38,5	23,6	18,0
14. Personentreinen.....	„ 371,4	339,3	315,9
15. Goederentreinen.....	„ 284,0	225,1	262,1
16. Werktreinen, enz. ....	„ 11,4	7,4	6,9
	Te zamen.....	784,5	647,1
Van alle bedrijfsk.m. zijn afgelegd door:			
17. eigen locomotieven ..	„ 802,2	663,9	672,9
18. vreemde „ ..	„ 12,9	9,1	8,4
19. Aantal treinen .....	„ 18,4	14,9	14,5
20. Aantal treinen per K.M. bedrijfsnet .....	—	12.835	10.463
21. waarvan voor passagiersverkeer.....	% 62,35	64,07	58,85
22. Inkomsten uit personenvervoer.....	in mill.M. 975,8	806,9	770,3
23. Goederenvervoer .....	in mill.t. 676,7	528,9	—
24. Inkomsten uit goederenvervoer.....	in mill.M. 2.213,2	1.979,2	2.231,6
25. Totale bedrijfsinkomst ..	„ 3.563,2	3.140,2	3.440,9
26. Totale bedrijfsuitgaven ..	„ 2.497,4	2.519,8	2.485,2
27. in % der inkomsten	70,09	80,24	72,22
28. Aantal beambten en arbeiders .....	—	786.466	764.028
29. Bezoldiging van het personeel .....	in mill.M. 1.351,4	1.394,6	1.395,2

Beschouwing der bovenstaande cijfers voert tot vele gevolgtrekkingen, waaraan wij enkele onder woorden willen brengen. Allereerst moet volledigheidshalve opgemerkt worden, dat gelijk men begrepen zal hebben bij de statistiek in quaestie het militair-vervoer, voor zoover met speciale treinen vericht, wat natuurlijk overwegend het geval is, geheel buiten beschouwing gelaten werd. Gaan wij de verschillende posten langs, dan merkt men bij 5—8 op, dat de eerste klasse tijdens den oorlog aan betekenis heeft verloren. Het volledig cijfer voor het laatste jaar der statistiek vertoont zelfs eene vermindering. Men ziet bij 12—14, dat voor het personenverkeer minder reisgelegenheid is geboden (uitvallen van treinen), in zonderheid werd het snelle personenvervoer verminderd. Hiernaast is opmerkelijk, dat het aantal treinkilometers, dat de goederentreinen aflegden in mindere mate daalde dan ten aanzien der vorenbedoelde treinen voor reizigersvervoer het geval is. Bij het goederenvervoer zal het militair belang eerder meespreken voor zoover het betreft transport ten behoeve der particuliere industrie van oorlogsmateriaal, terwyl voor het volproppen der voertuigen, gelijk bij het personenverkeer wordt toegepast, uit den aard van de zaak geen gelegenheid bestaat. Dat de treinkilometers der werktreinen in aantal verminderden brengt men in verband met de omstandigheid — welke door de regeering in den Rijksdag geweest worden erkend — dat het niet mogelijk is geweest aan weg en werken die zorgen te wijden, welke men voor den oorlog noodzakelijk achtte. De vermindering van 11,4 tot 6,9 millioen, bij een zich nog iets uitbreidend net, is niet zonder betekenis.

Een opmerkelijke ervaring doet men ook bij de posten 17 en 18 op. De kilometers der vreemde locomotieven vertoonen relatief een sterker daling dan die

van het eigen materieel; de internationale verbindingen zijn immers ook grootendeels komen te vervallen. Vervolgens zien wij, dat het aantal treinen is afgenomen, dit stemt overeen met de vermindering van het totaal aan treinkilometers. Bij post 5—8 vonden wij echter, dat het aantal plaatsen in de personen-treinen voor alle klassen tezamen met 254.000 vermeerderd is. Dit wijst dus op het rijden met langer treinen.

Niet begrijpelijk is hoe het aantal treinen per K.M.-bedrijfsnet in 1915 wederom kon toenemen, ofschoon het totaal aantal treinen in dat jaar bleef afnemen en het net in exploitatie, nog een kleine vergroting verkreeg. In post 21 weerspiegelt zich wat wij naar aanleiding van het aantal treinkilometers der diverse treinsoorten (12—15) opmerkten. De inkomsten uit het personenverkeer blijken verminderd te zijn. De statistiek in het Archiv für Eisenbahnwesen bevat de mededeeling, dat wegens den oorlog de cijfers van het aantal vervoerde personen vanaf 1914 niet meer bekend gemaakt worden. Men mist die post dan ook in het bovenstaande overzicht. De zoeven genoemde vermindering van inkomsten geeft echter eene vingerwijziging in deze richting. Ook vermelding van den omvang van het goederenvervoer in 1915 is om den oorlog nagelaten. Toch zijn hier wel weer door combinatie veronderstellingen te maken. De inkomsten uit dezen tak van bedrijf vertoonen, na vermindering in het eerste oorlogsjaar, wederom vermeerdering, zelfs tot een eindbedrag dat hooger is dan het resultaat van 1913. Vergroting van het goederenvervoer in het tweede oorlogsjaar was reeds uit post 15 af te leiden, hier komt echter evenzeer tariefverhoging aan het licht.

De totale bedrijfsuitgaven die aanvankelijk stegen, heeft men blijkbaar getracht wederom terug te brengen. De bezuiniging is hoofdzakelijk gevonden in, overigens noodgedwongen, onthouding van herstelling en vernieuwing van weg en materieel. Maar al zijn de bedrijfsuitkomsten, dank zij de gereleveerde vermeerdering der ontvangsten in het goederenvervoer, toegenomen, zoo vertoont post 27 niettemin, dat het bedrijf in 1915 toch nog — schoon niet aanmerkelijk — minder voordeel opleverde dan vóór den oorlog het geval was. Ten slotte ziet men, dat het aantal beampten en arbeiders eene vermindering onderging, de post bezoldiging dezer groep evenwel vermeerderde, hetgeen zonder twijfel in duurtetoeslag verklaring vindt.

Bij de cijfers over 1916, die zooals begrijpelijk is nog niet ter beschikking staan, zullen de boven besproken verschuivingen zich ongetwijfeld nog belangrijker verder hebben voortbewogen.

#### DE POSITIE DER KLEINE BOEREN OP DE ZANDGRONDEN.

Nu de aanvoeren van veevoeder en kunstmest van uit het buitenland geheel zijn opgehouden, terwijl de hooioogst in Nederland ver beneden het middelmatige bleef, wordt een uitgebreide klasse van menschen met totalen ondergang bedreigd. Ik bedoel de z.g. keuterboertjes in onze zandstreken.

Om zich een juist beeld te vormen van de moeilijkheden waarin deze menschen verkeerden is het noodig, dat men een inzicht heeft in de inrichting van hun bedrijf in normale tijden. Het bedrijf dan is aangewezen op den verkoop van dierlijke producten, melk, varkensvleesch en eieren. De kleine keuter houdt een twee of drietal koeien, waarvan hij de melk in den regel aflevert aan een coöperatieve zuivelfabriek terwijl hij de ondermelk terug ontvangt. Aangevuld met voldoende graan levert deze ondermelk een zeer goed mestvoedsel voor varkens. De mest der varkens en koeien naast meststoffen uit den handel dient voor aanvulling der voorraden plantenvoedsel.

Thans evenwel is deze bedrijfsinrichting totaal onmogelijk geworden. De Regeering neemt de rogge, vroeger ontving men z.g. ruilmals terug, doch dit is

opgehouden. Varkensvoedsel ontbreekt vrijwel totaal, zoodat de mesterij zeer sterk moet worden ingekrompen. Maar waar dit het geval is, is het duidelijk dat ook de fokkerij niet meer loonend is. De vraag naar jonge varkens voor de mesterij is absoluut verdwenen, zoodat biggen vroeger voor f 18 verkocht, thans hoogstens f 2 opbrengen.

Dit niet meer rendabel zijn van de varkenshouderij heeft tengevolge, dat de rentabiliteit der rundveehouderij sterk wordt gedrukt. De ondermelk toch kan niet meer worden gebruikt. Wel verwerken enkele fabrieken dit product tot magere kaas of caseïne, doch de meeste fabrieken in de zandstreken zijn hierop niet ingericht.

Van verschillende zijden berekende men, dat bij de tegenwoordige roggeprijsen de verbouw van dit product rendabel was. Men stelde tegenover elkander de kosten per H.A. en de opbrengsten en het bleek dan, dat er een winst-marge overbleef. Men vergeet dan evenwel:

1°. dat de mest, die de boer heeft gebruikt, afkomstig is van een bedrijfsonderdeel, dat met groote verliezen werkt, en hem dus feitelijk veel duurder komt dan de door vergelijking met kunstmeststoffen berekende waarde;

2°. dat het stroo noodzakelijk weer gebruikt moet worden in de minder rendabele bedrijfsonderdeelen en daarom den boer bij verre na niet de marktwaarde oplevert.

Het middel om verbetering in den toestand te brengen zou in normale tijden voor de hand liggen: krimp het minder rendabele deel in, breid het meer rendabele uit, m.a.w. houd minder vee, teel meer graan. Thans evenwel is een zoodanige verandering vrijwel onmogelijk.

Door de inkrumping der veehouderij zou de mest-productie sterk afnemen, door de uitbreiding van de graanteelt wordt de mestbehoefte groter. In normale tijden kan een tekort tot op zekere hoogte met kunstmeststoffen worden aangevuld, doch dit is thans onmogelijk. Wel is de mestbehoefte op gescheurde graslanden niet groot, aangezien zich in de bovenlaag van oude weilanden een groote reserve van plantenvoedsel heeft gevormd, doch de behoefte op het oude bouwland blijft even groot als voorheen.

Ten slotte verdwijnt door voedselgebrek ook voor een groot deel de kippenhouderij, welke in vele streken een mooie neven-verdienste leverde, in de omstreken van Barneveld zelfs een hoofdbron van bestaan vormde.

Waar het uit algemeen oogpunt beschouwd, een uitgemaakte zaak is, dat in den landbouw het klein bedrijf zeker recht van bestaan heeft; waar de zandstreken zich uitstekend leenen voor dezen vorm van klein bedrijf, moet men zeker betreuren, dat een zoo uitgebreide klasse menschen waarschijnlijk voor langen tijd economisch wordt lamgeslagen, en vraagt men zich af: zullen deze menschen nog eens zoo als een 25 jaar geleden, vallen in handen van allerlei geldschieters, die door hun verkeerde praktijken de ontwikkeling van den landbouw in vele streken sterk hebben tegengehouden. Gelukkig dat op vele plaatsen boerenleenbanken dit kunnen helpen verhinderen.

J. P. H.

#### AANTEKENINGEN.

*Engelands invoer.* — In een recent nummer van Fairplay levert de Look-out man de volgende opmerkelijke beschouwing. Vóór den oorlog voerde Engeland jaarlijks omtrent 58.000.000 ton in. Voor 1916 verminderde de import tot omtrent 43.000.000 ton en in het jaar dat wij nu schrijven zal hij zonder eenigen twijfel nog tot een aanmerkelijk lager cijfer beperkt blijven. Deze getallen drukken evenwel nog niet eens ten volle het gewichtige der omstandigheden uit, want het verlies dat Engeland daarmee geleden heeft ten aanzien van eigen consumtie en van

weder-export in bewerkten vorm aan de overzeesche afnemers, vertoont zich eerst in de volgende beschouwing. Van de 58 millioen ton die voor den oorlog ingevoerd werden namen de voedingsmiddelen iets minder dan  $\frac{1}{4}$  in; de rest kwam nagenoeg geheel ten goede aan vreedzame industrie en handel. In 1916 bestond evenwel  $\frac{3}{4}$  van den totalen import uit voedingsmiddelen, oorlogsmunitie en grondstoffen daarvoor, zoodat dus thans slechts  $\frac{1}{4}$ , in tegenstelling met  $\frac{1}{4}$  voor den oorlog, — van den bovendien aanmerkelijk verminderden invoer — ten voordeel heeft gestrekt aan productieve voortbrenging. In getallen uitgedrukt staan dus tegenover bijna 45.000.000 ton goederen ingevoerd ten bate van de verrijking der maatschappij voor den oorlog, slechts 14.000.000 ton in het afgevoeren jaar. In 1917 zal de toestand niet rooskleuiger worden, het element dat hierin voor de weerbare positie van Engeland zit, mist zijne beteekenis niet.

*Negerarbeid in de Vereenigde Staten.* — Reeds eerder heeft eene merkwaardige, door den oorlog veroorzaakte, overbrenging van arbeidskrachten ons aanleiding gegeven tot een bericht. Wij bedoelen het toevoeren van Chineesche arbeiders naar Frankrijk, ter voorziening in het heerschend tekort aan werkkrachten in landbouw en industrie, hetgeen reeds tot uitvoering kwam lang voordat het hemelsche rijk zich mengde in de aardse verdeeldheid en waarvan de lezer de nadere bijzonderheden kan terugvinden in ons nummer van 24 Januari j.l. Thans wordt onze aandacht getrokken door een berichtje, voorkomende in „The iron and coal trades review”, waaraan wij het volgende ontleenen. De belangrijke behoefte aan werkkrachten, die begrijpelijkerwijs optrad bij de door den europeeschen oorlog verhoogde industriële nijverheid in de Unie, zag zich gesteld tegenover enkele bezwarende omstandigheden, welke evenzeer kind van den oorlog zijn. Allereerst vertoonde zich in den toevloed uit Europa van ambachtsloos landverhuizersmateriaal eene aanmerkelijke vermindering. In No. 80 gaven wij enkele getallen, die zulks weerspiegelen. In den allerlaatsten tijd heeft zich hierbij nog gevoegd het feit, dat de beschikking over bepaalde personen verloren gaat doordat de betrokkenen in militairen dienst treden. Onder deze omstandigheden was het niet te vermijden, dat het oog gericht werd op de eenige goedkope werkkracht die nog in het land te vinden was, belichaamd in den zuidelijken neger. And so — in de woorden van het blad — the negro goes north, and while he earns more money there than he could at home, he is creating new problems and making new difficulties. De Pennsylvania Railroad was een van de eersten die het middel toepasten. Zij liet in de zuidelijke plaatsen op straat negers verzamelen, die bij treinvrachten noordwaarts werden gezonden. De ervaring hierbij was evenwel niet zeer blijmoedig, de negers bleken over het algemeen volkomen onbruikbaar. De Lukens Iron and Steel Company te Coatesville-Pa. deed daarop zorgvuldig in de zuidelijke staten goede elementen uitzoeken, die in afdeelingen van 50 tot 100 man naar hare fabrieken werden overgebracht om ze groeps-gewijze in te werken. Toen men later van deze arbeiders een groot aantal met vacantie naar hunne woonplaatsen liet gaan kwamen zij op den gezetten tijd aan de fabriek terug. De Pennsylvania Railroad betaalt nu aan deze werkkrachten weekloonen van 30 à 36 gulden. Men veronderstelt, dat reeds omtrent 400.000 negers onder de hier besproken omstandigheden noordwaarts getrokken zijn. In Pennsylvania zullen zich daarvan vermoedelijk 75.000 à 100.000 ophouden.

*Normaliseering van de spoorwegen in Japan.* — Na een merkwaardige voorgeschiedenis vond het japansche spoorwegsysteem regelmaat in de wet van 1900, waarbij een spoorwijdte van 1,067 M. werd aangenomen, die zich thans met weinig uit-

zonderingen over het rijk verbreid heeft. Sedert jaren is echter eene beweging gaande het spoorwegnet op europeesche norm te brengen (1.435 M.). Tot een beslissing is het hiervoor nog niet gekomen. Twee belangrijke momenten, die in andere landen hun invloed hebben doen gelden ontbraken, primo is de normaliseering niet een vraagstuk van internationale beteekenis, daar aansluiting van het japansche net bij het vastlandsche (Korea-straat) niet goed denkbaar is, secundo kan niet het ordenen van veelsortige netten in een uniform systeem als beweegreden van de verbouwing gelden. Zou is de invoering van de normaalwijdte in Japan dan ook nog steeds om de aanzienlijke kosten nagelaten, evenwel kan dezelve in afzienbaren tijd worden verwacht, waarvoor al het militaire belang daarbij zich sterk doet gevoelen en wel in dezen zin, dat het van veel gewicht zou zijn indien men de japansche locomotieven, indien gewenscht, op de lijnen van Korea en Mantsjoerije kon laten loopen. Het is een weinig bekend feit, dat op het oogenblik een niet onbelangrijk aantal engelsche locomotieven in Frankrijk in gebruik zijn! In verband met het vorenstaande trof ons de mededeeling in het Board of Trade Journal, dat in Japan proeven gedaan zijn met oude locomotieven, die op normaalspoorwijdte waren omgebouwd en naar het heette verlieden de proefnemingen zeer bevredigend. Vergissen wij ons niet, dan geldt het hier eene aanpassing die in de techniek van den bouw van spoorwegmaterieel een zelden toegepast middel is.

*Toepassing van maïs.* — In de Chronicle vinden wij de volgende gegevens opgenomen, vastgesteld door het „United States Department of Agriculture”. Van een gemiddelden maisoogst van ongeveer 2.700.000.000 bushels werd gevonden, dat 86,3 pCt. gebruikt wordt voor dierlijke voeding, tegenover 3,6 pCt. voor menschelijke consumtie. Wat overblijft vindt de volgende bestemming: geëxporteerd wordt 1,7 pCt., voor stijfsel en glucose-bereiding 1,5 pCt., zaaizaad 0,8 pCt., naar de branderij 1,3 pCt., diverse bestemming 4,8 pCt. In jaren van groteren oogst wordt het surplus meestentijds aan het vee vervoerd, hoofdzakelijk aan de varkens. Thans schijnt het verbruik als veevoer sterk toegenomen te zijn. Gebaseerd op de vermelde verhoudingen wordt de wekelijksche consumtie als volgt geschat: voeding van mensch en dier 46.300.000 bushels, industrie 1.442.000 bushels, export 865.000 bushels.

## REGEERINGSMAATREGELEN OP HANDELSGEBIED.

*Broodkaarten.* De Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel heeft bepaald, dat met ingang van 2 September de hoeveelheid brood op een broodkaart te verkrijgen, zal moeten strekken voor een tijdsduur van elf dagen, niettegenstaande op de kaart staat vermeld, dat zij geldig is voor één week.

*Uitvoer van ijzer en staal.* Met het oog op den beperkten invoer van ijzer en staal hier te lande, kunnen geen ontheffingen meer worden verleend van het uitvoerverbod voor die materialen en hunne legeringen in elken vorm, ook niet voor uitvoer naar Nederlandsch Oost- en West-Indië.

*Uitvoer van cichorei.* Met het oog op de onzekere aanvoeren van koffie en in verband met den geringeren verbouw in 1917 kan de uitvoer van cichorei in bewerkten of onbewerkten vorm niet in uitzicht worden gesteld.

*Groenten.* Met ingang van 27 dezer is het den drogerijen, inzouterijen en andere verduurzamingsondernemingen verboden bladeren of afval van alle soorten kool en peen-, nero- en andere soorten lof te drogen, in te zouten of op andere wijze te verduur-

zamen. Alleen ten opzichte van bloemkoolbladeren kan door de Groenten-Centrale ontheffing van dit verbod worden verleend, mits de verduurzaming uitsluitend plaats hebbe om het verduurzaamde product te doen dienen als veevoeder.

**Garantieprijsen landbouwproducten.** Door den Minister van Landbouw zijn vastgesteld de volgende garantieprijsen voor landbouwproducten van den oogst 1918: wintertarwe *f* 18, winterrogge *f* 20, wintergerst *f* 16,50 en winterkoolzaad *f* 40, alles per 100 K.G. en geldende voor de producten van goede kwaliteit, goed droog en marktschoon. Indien de omstandigheden dit noodzakelijk maken zullen deze garantieprijsen worden verhoogd.

**Zaaizaad.** Teneinde landbouwers en handelaren in staat te stellen zaaizaad te koop en of te verkoopen is door den Minister bepaald, dat het graan en de peulvruchten, voor den zaai geschikt, en als zodanig aan bepaalde eischen voldoende, niet zullen worden gevorderd: *a.* voor zooveel betreft de herfstzaaizaden vóór 1 Januari 1918; *b.* voor zooveel betreft de voorjaarszaaizaden vóór 1 Juni 1918. Na genoemde data moeten de nog aanwezige hoeveelheden zaaizaad onmiddellijk worden ingeleverd bij den betrokken regeeringscommissaris. De handel in zaaizaad en peulvruchten is slechts toegestaan aan erkende landbouwers-telers, voor zoover de door hen zelf geteelde producten aangaat, en aan erkende handelaren en landbouwverenigingen.

**Rogge.** Ingetrokken is de beschikking van 14 Mei j.l. houdende verbod van alle handelingen die er toe leiden, dat de te velde staande rogge voor een ander doel wordt gebruikt dan voor menscheijk voedsel, met name het maaien van onrijpe rogge en het gebruiken daarvan als veevoeder.

**Maximumprijsen. Boter.** Voor boter, verpakt in andere verpakking dan genoemd in de beschikking van 4 dezer of geleverd bij kleinere hoeveelheden dan 10 K.G. is alsnog vastgesteld een maximumtusschenhandelsprijs van *f* 2,46 per K.G.

**Slavonisch eiken-extract.** Tot nadere aankondiging zal dit artikel onder de daarvoor geldende voorwaarden à contant geleverd worden door het R. D. H. L. tegen een prijs van *f* 1,90 per uniteit, daaronder niet begrepen een bedrag van 50 ct. per 100 K.G. looimateriaal ter bestrijding van distributiekosten.

**Paardenbrood.** De verkoopprijs van paardenbrood, te leveren door de bakkers, die daartoe door de Toewijzingscommissie voor Veevoeder in staat zijn gesteld, is voor de loopende maand vastgesteld op *f* 21,50 per 100 K.G. exclusief zak af fabriek.

**Runderkoppenvleesch en runderharten.** Onder intrekking eener vorige beschikking is door den Minister van Landbouw; enz. verboden het gebruiken van runderkoppenvleesch en runderharten als grondstoffen voor de bereiding van andere levensmiddelen en het inzouten of op eenige andere wijze verduurzamen der genoemde artikelen. Voorts zijn vastgesteld maximumkleinhandelsprijsen à 20 cts. per K.G. voor runderkoppenvleesch en à 15 cts. per K.G. voor runderharten.

**Reparatieleder.** In een rondschrjven is door den Minister aan de gemeentebesturen medege-deeld, dat, onvoorziene omstandigheden voorbehouden, omstreeks half September a.s. een voldoende hoeveelheid reparatieleder ter beschikking van het R.D.H.L. zal zijn gesteld om met de distributie te kunnen aanvangen. Tevoren zullen echter in de thans geldende distributie-regeling nog eenige wijzigingen worden aangebracht. De principieele wijzigingen beoogen in de eerste plaats de inschakeling van den lederhandel en voorts het scheppen van de mogelijkheid, dat ook in de toekomst hij, die aan zelfreparatie de voorkeur

geeft boven het doen repareren door een schoenlapper, de gelegenheid zal hebben het daartoe benodigde leder te koop en.

**Raap- en patentolie.** Verboden is de aflevering en het daarmee verband houdende vervoer van raap- en patentolie.

**Voedselvoorziening.** De bedoeling, waarmede het Bureau voor mededeelingen omtrent de voedselvoorziening is opgericht (zie ons bericht in het nummer van 15 dezer), is niet alleen door berichten, enz. in de pers, maar ook langs andere wegen zooveel mogelijk het publiek in te lichten omtrent de maatregelen, die de regeering verplicht is inzake de voedselvoorziening te nemen, opdat beter de moeilijkheden begrepen worden, die daarbij te overwinnen zijn. Dit zal slechts mogelijk zijn, indien ieder zich belangrijke opofferingen getroost; men zal zich, nog meer dan reeds het geval is, moeten behelpen met hetgeen beschikbaar zal zijn. Dit zal te minder zwaar vallen, naarmate men beter doordrongen is van de redenen, die tot het opleggen van beperkingen leiden. Het is de taak van het Bureau daartoe bij te dragen.

**Bunkerverbod.** Het sinds eenigen tijd bestaande verbod om bunkercolen te leveren ten behoeve van stoomschepen van vreemde nationaliteit is thans uitgebreid tot de levering van brandhout.

**Distributie van boter.** De bij beschikking van 19 Juli j.l. vastgestelde distributieregeling voor boter (zie het overzicht in ons nummer van 25 Juli) zal op 1 September a.s. in werking treden.

## MAANDCIJFERS.

### SPAARBANKCIJFERS.

Overzicht van inleg en terugbetaling bij 46 particuliere spaarbanken (aangesloten bij den Nederlandschen Spaarbankbond) gedurende Juli 1917.

Spaarbanken met een aan inleggers verschuldigd bedrag van:	Bedrag in Guldens		Posten	
	Inleg	Terugbetaling	Inleg	Terugbetaling
beneden <i>f</i> 100.000	8.478	3.797	117	18
<i>f</i> 100.000—, 500.000	208.172	92.791	2.245	787
„ 500.000—, 1.000.000	261.949	185.777	2.313	1.170
„ 1.000.000—, 2.000.000	556.876	403.146	5.947	2.366
„ 2.000.000—, 4.000.000	451.951	255.705	3.070	2.009
„ 4.000.000—, 7.000.000	981.453	650.309	8.721	5.157
boven „ 7.000.000	1.722.013	1.259.538	28.455	13.661
Totaal ..	4.190.892	2.851.063	50.868	25.168
Totaal Juli 1916 ....	3.666.027	2.338.234	50.808	22.762
„ „ 1915 ....	2.818.396	1.848.324	51.713	20.691

Juli 7..... 1917 1916 1915

Uitgegeven nieuwe boekjes 3637 3715 2565  
Geheel afbetaalde boekjes.. 2032 1604 2282

Overzicht van inleg en terugbetaling bij de Rijkspostspaarbank.

JULI	1917	1916	1915
Inlagen .....	<i>f</i> 8.565.541	<i>f</i> 8.057.672	<i>f</i> 6.954.730
Terugbetalingen ..	5.966.882	5.458.246	4.528.765
Tegoed der inleggers op ultimo .....	212.892.954	194.747.523	178.587.274
Nom. bedr. der uitst. staatschuldboekjes op ultimo .....	27.623.250	26.072.150	24.263.400
Spaarbankboekjes:			
Aantal nieuw uitgegeven .....	10.300	10.404	8.915
Aantal geheel afbetaald .....	6.288	6.198	6.898
Aantal uitstaande op ultimo .....	1.748.816	1.713.641	1.677.790



**STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.**

N.B. \*\*\* beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

**GELDKOERSEN.**

**I. BANKDISCONTO'S.**

	25 Aug. 1917	20 Juli 1914
Ned. Bank	4 1/2 sedert 1 Juli '15	3 1/2 sedert 23 Mrt. '14
{ Disc. Wissels	4 1/2 " 1 " '15	4 " 23 " '14
{ Bel. Binn. Eff.	5 1/2 " 19 Aug. '14	5 " 23 " '14
{ Vrsch. in R.C.	5 " 6 Apr. '17	3 " 29 Jan. '14
Bank van Engeland	5 " 23 Dec. '14	4 " 5 Febr. '14
Duitsche Rijksbank	5 " 20 Aug. '14	3 1/2 " 29 Jan. '14
Bank van Frankrijk	5 " 10 Apr. '15	4 " 12 Mrt. '14
Oostenr. Hong. Bk.	6 " 27 Juli '14	5 " 1 Apr. '14
Russische Staatsbk.	5 " 10 " '15	5 " 6 Febr. '14
Nat. Bank v. Denem.	5 1/2 " 9 Nov. '16	4 1/2 " 6 " '14
Zweedsche Rijksbk.	4 1/2 " 2 Jan. '15	3 1/2 " 19 " '14
Zwitsersche Nat. Bk.	5 " 1 Juni '16	5 " 9 Mei '14
Bank van Italië	3-4 1/2 " —	—
Feder. Res. Bk. N.Y.	3 1/2 " 1 Aug. '09	3 1/2 " 1 Aug. '09
Javasche Bank	—	—

**II. OPEN MARKT.**

Data	Amsterdam		Londen Part. disconto	Berlijn Part. disconto	Parijs Part. disconto	N. York Call-money
	Part. disconto	Prolongatie				
25 Aug. '17	2 1)	2 1/4 1)	4 25/32	4-5/8	—	2 1/2-3/4
20-25 " '17	2	2 1/4	4 25/32	4-5/8	—	1 1/2-3
13-18 " '17	2	2-2 1/4	4 25/32	4-5/8	—	2 3/4-3 1/2
6-11 " '17	2-2 1/2	2-2 1/2	4 25/32	4-5/8	—	2-3 1/4
21-25 A. '16	1-1/4	1 3/4-2	5 5/8	4-5/8	—	2-1/4
23-28 A. '15	—	2 3/4	4 1/8-1 5/8	—	—	1 7/8
20-24 Jul. '14	3 1/8-2 1/16	2 1/4-3/4	2 1/2-3/4	2 1/8-1/2	2 3/4	1 3/4-2 1/2

1) Noteering van 24 Aug. 1917.

**WISSELKOERSEN.**

**I. KOERSEN IN NEDERLAND.**

Voor Londen, Berlijn en Parijs worden voorloopig ook de dagelijksche noteeringen te Amsterdam opgenomen. De dagelijksche koersen op New York, alsmede de laagste en hoogste der week zijn aan particuliere opgaven ontleend.

Data	Londen	Berlijn	Parijs	New York
20 Aug. 1917 ..	11.37 1/4	33.87 1/2	41.37 1/2	2.38 3/8
21 " 1917 ..	11.96 3/4	33.82 1/2	41.35	2.38 3/8
22 " 1917 ..	11.36 1/2	33.72 1/2	41.37 1/2	2.38 1/4
23 " 1917 ..	11.35 3/4	33.55	41.40	2.38 1/4
24 " 1917 ..	11.34	33.50	41.40	2.38
25 " 1917 ..	—	—	—	2.38 1/8
Laagste der week	11.33	33.35	41.25	2.37 3/4
Hoogste " " "	11.38 1/4	34.10	41.45	2.39
18 Aug. 1917 ..	11.38 1)	33.65 1)	41.40 1)	2.38 7/8
11 " 1917 ..	11.39 3/4 2)	33.62 1/2 2)	41.40 2)	2.39
Muntpariteit ..	12.10 3/8	59.26	48.—	2.48 3/4

1) Noteering van 17 Aug.

2) Noteering van 10 Aug.

Data	Zwitserland	Weenen	Kopenhagen	Stockholm	Batavia telegrafisch
25 Aug. 1917	53.10	21.35	72.40	79.50	99 1/2-100 1/2
Laagste d. w.	53.—	21.35	72.35	79.40	—
Hoogste " " "	54.17 1/2	21.70	72.75	79.70	—
18 Aug. 1917	54.15	21.45	72.40	79.65	99 1/2-100 1/2
11 " 1917	54.10	21.35	72.70	79.25	99 1/2-100 1/2
Muntpariteit	48.—	50.41	66.67	66.67	100

**OVERZICHT.**

Londen was deze week eerder aangeboden. Van 11.38 liep de koers tot 11.33 terug; daarna volgde weder een klein herstel tot 11.34. Parijs veranderde slechts weinig 41.37 1/2—41.47 1/2—41.35. New York evenals Londen, flauwer 238 3/4—238. Zwitserland was vooral de laatste dagen der week sterk aangeboden; van 54.10 liep de koers tot 53.10 terug. De Scandinavische koersen toonden weinig variatie. Kopenhagen 72.45—72.65—72.45. Stockholm 79.65—79.55. Kristiania 72.95—72.70. Marken bleven aangeboden; slechts den eersten beursdag liep de koers van 33.80 tot 34.05 op. Spoedig had echter het aanbod weder de overhand en op den laatsten dag dezer week werd er voor 33.40 afgedaan. De Duitse officieele noteering voor Holland werd weder van 295 op 297 1/2 (± 33.61 1/2) gebracht. Oostenrijk 21.65—21.40. Italië iets flauwer ± 32; evenzoo Spanje ± 53.75. Roebels sterk latend voor 49 1/4.

**II. KOERSEN TE NEW YORK.**

Data	Cable Londen (in \$ per £)	Zicht Parijs (in frs. p. \$)	Zicht Berlijn (in cents p. Rm. 4)	Zicht Amsterd. (in cents p. gld.)
25 Augustus 1917	4.76.45	5.77 3/8	nom.	41 3/4
Laagste d. week..	4.76.45	5.76 1/2	—	41 3/4
Hoogste " " ..	4.76.45	5.78	—	41 3/4
18 Augustus 1917	4.76.45	5.78	nom.	41 3/4
11 " 1917	4.76.45	5.78	nom.	42
Muntpariteit....	4.86.67	5.18 1/4	95 1/4	40 3/16

**III. KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN OP LONDEN.**

Plaatsen en Londen	Noterings-cenheden	24 Juli 1917	4 Aug. 1917	Tijdperk 6-21 Aug.		21 Aug. 1917
				Laagste	Hoogste	
Alexandrië..	Piast. p. £	97 7/16	97 3/8	97 3/8	97 3/8	97 3/8
B. Aires ....	d.p.gd.pes.	49 7/8	49 3/8	49 3/8	49 3/8	49 3/8
Calcutta ....	sh/d.p.rup.	1 1/4 3/32	1 1/4 3/32	1 1/4 1/16	1 1/4 1/16	1 1/4 3/32
Hongkong ...	id. p. \$	2/7	2/7 3/4	2/7 3/4	2/7 3/4	2/7 3/4
Lissabon ....	d. p. escudo	31 7/8	31 7/8	31 1/2	32 1/2	31 7/8
Madrid ....	Peset. p. £	20.75	20.81	20.75	21.15	21.07
Montevideo..	d. p. peso	54.—	53 3/4	52 1/2	54 1/8	53 3/4
Montreal ...	\$ per £	4.77 1/2	4.76 3/4	4.76 1/2	4.77 1/2	4.77
Petrograd ...	R. p. £ 10	228	220	218	228	225 1/2
R.d.Janeiro 1)	d. p. milr.	13	13 3/10	13 3/32	13 1/2	13 1/2
Rome .....	Lires p. £	34.32	34.51	34.70	35.50	35.34
Shanghai ..	sh/d.p.tael	3/10 1/4	3/11 1/4	3/11 1/4	4/3 1/2	4/3
Singapore ...	id. p. \$	2/4 1/10	2/4 1/10	2/4	2/4 3/32	2/4 1/10
Valparaiso 1)	d. p. pap.p.	12 3/16	12 23/32	12 23/32	13 7/16	13 3/16
Yokohama ..	sh/d.p.yen	2/1 3/8	2/1 3/8	2/1 1/10	2/1 13/16	2/1 3/8

1) Noteeringen op 90 dagen.

**GOUD EN ZILVER.**

**GOUDBEWEGING BIJ DE BANK VAN ENGELAND.**

Sedert 29 Juli 1916 worden de dagelijksche ontvangsten en onttrekkingen van goud door de Bank van Engeland tijdelijk niet bekend gemaakt.

**ZILVER.**

Noteering te Londen. te New York.

25 Aug. 1917.....	44 7/8	88 1/2
18 " 1917.....	44	86 3/4
11 " 1917.....	42 1/16 1)	82 3/8
4 " 1917.....	41	80 3/4 2)
28 Juli 1917.....	39 3/8	78 1/8
26 Aug. 1916.....	31 1/2	66 1/8
28 Aug. 1915.....	22 13/16	46 7/8
20 Juli 1914.....	24 15/16	54 1/8

1) Noteering van 10 Augustus 1917.

2) Noteering van 3 Augustus 1917.

## NEDERLANDSCHE BANK.

VERKORTE BALANS OP 25 AUG. 1917.

Activa.		
Binnenl. Wissels, Prom., enz. in disc.	H.-bk. f 24.197.152,92 1/2 B.-bk. „ 44.019,56 Ag.sch. „ 7.709.346,11 1/2	f 31.950.518,60.
Papier o. h. Buitenl. in disconto	Idem eigen portef. f 8.227.680,—	
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.	„ —	„ 8.227.680,—
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	H.-bk. f 39.624.101,30 1/2 B.-bk. „ 2.742.802,80 Ag.sch. „ 32.253.713,91 1/2	f 74.620.618,02
Op Effecten	f 69.772.418,02	
Op Goederen en Spec.	„ 4.848.200,—	„ 74.620.618,02
Voorschotten a. h. Rijk	„ 13.340.706,84	
Munten Muntmateriaal	Munt, Goud f 49.446.425,— Muntmat. Goud „ 607.464.256,30 1/2	f 656.910.681,30 1/2
Munt, Zilver, enz.	„ 7.374.677,91 1/2	
Muntmat. Zilver	„ —	„ 664.285.359,22
Effecten	Bel. v. h. Res.fonds. f 5.178.315,— id. van 1/8 v. h. kapit. „ 3.935.939,62 1/2	„ 9.114.254,62 1/2
Geb. en Meub. der Bank	„ 1.465.000,—	
Diverse rekeningen	„ 62.233.861,67	f 865.237.998,97 1/2
Passiva.		
Kapitaal	f 20.000.000,—	
Reservefonds	„ 5.234.534,18 1/2	
Bankbiljetten in omloop	„ 766.666.590,—	
Bankassignatiën in omloop	„ 1.710.631,52 1/2	
Rekening-Courant saldo's:		
Van het Rijk	f —	
Van anderen	„ 68.370.516,85	„ 68.370.516,85
Diverse rekeningen	„ 3.255.726,41 1/2	f 865.237.998,97 1/2

Beschikbaar metaalsaldo f 495.883.905,81  
Op de basis van 2/3 metaaldekking „ 328.534.358,13 1/2  
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is „ 2.479.419.525,—

Bij vergelijking met den vorigen weekstaat blijken de volgende verschillen:

	Meer	Minder
Disconto's	548.099,74 1/2	
Buitenlandsche wissels	169.290,—	
Beleeningen	924.105,41	
Goud	59.548,80	
Zilver	146.107,68 1/2	
Bankbiljetten		1.864.595,—
Part. Rek.-Crt. saldo's	5.283.180,32 1/2	

N.B. Uit de bekendmaking van den Minister van Financiën blijkt, dat uitstonden op:

	25 Aug. 1917	18 Aug. 1917
Aan schatkistpromessen.. waarvan rechtstreeks bij de Ned. Bank geplaatst	f 100.830.000,—	f 99.880.000,—
Aan schatkistbiljetten ..	„ 21.000.000,—	„ 20.000.000,—
Aan zilverbons ..	„ 133.868.000,—	„ 133.868.000,—
	„ 22.484.212,—	„ 22.502.390,—

## OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE POSTEN.

(In duizenden guldens.)

Data	Goud	Zilver	Bankbiljetten	Andere opeeschbare schulden
25 Aug. 1917	656.911	7.375	766.667	70.081
18 „ 1917	656.851	7.229	768.531	66.385
11 „ 1917	656.748	7.097	770.707	66.264
4 „ 1917	647.041	7.060	778.969	57.932
28 Juli 1917	633.304	7.247	767.152	58.470
21 „ 1917	621.209	7.322	760.027	55.682
14 „ 1917	624.158	7.286	767.296	52.738
7 „ 1917	625.672	7.287	771.151	48.507
30 Juni 1917	626.729	7.454	764.224	63.675
23 „ 1917	603.159	7.569	738.635	68.497
16 „ 1917	602.616	7.573	741.257	68.016
9 „ 1917	594.428	7.420	749.594	50.828
2 „ 1917	596.314	7.497	757.088	51.967
26 Aug. 1916	585.813	8.231	657.109	140.467
28 Aug. 1915	378.437	2.322	513.706	23.266
25 Juli 1914	162.114	8.228	310.437	6.198

Data	Disconto's		Beleeningen	Beschikbaar metaal-saldo	Dekking-percentage
	Totaal	Hiervan Schatkist-promessen rechtstreeks			
25 Aug. 1917	31.951	21.000	74.621	495.884	79
18 „ 1917	31.402	20.000	73.697	496.045	80
11 „ 1917	37.913	26.000	74.812	495.414	79
4 „ 1917	45.467	34.000	75.101	485.707	78
28 Juli 1917	44.781	33.000	75.195	474.413	78
21 „ 1917	49.692	38.000	77.060	464.375	77
14 „ 1917	51.755	40.000	76.823	466.424	77
7 „ 1917	52.211	40.000	75.683	468.033	77
30 Juni 1917	52.644	40.000	79.146	447.376	79
23 „ 1917	52.879	40.000	79.469	448.344	76
16 „ 1917	53.142	40.000	83.238	447.376	75
9 „ 1917	53.245	40.000	85.298	440.806	75
2 „ 1917	57.813	44.000	91.120	441.043	75
26 Aug. 1916	75.887	59.500	64.757	433.626	74
28 Aug. 1915	61.365	32.500	90.010	272.871	71
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	43.521 1)	54

1) Op de basis van 2/3 metaaldekking.

## JAVASCHE BANK.

OVERZICHT DER VOORNAAMSTE POSTEN.

(In duizenden Guldens.)

Data	Goud	Zilver	Bankbiljetten	Andere opeeschb. schulden
2 Juni 1917	72.995	22.160	160.565	35.127
26 Mei 1917	72.098	22.325	157.493	35.211
19 „ 1917	72.297	22.244	156.573	34.428
12 „ 1917	72.825	22.463	157.741	34.906
3 Juni 1916	56.765	31.595	146.657	37.254
12 Juni 1915	29.556	30.990	113.016	17.248
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634

Data	Disconto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalbaar	Beleeningen	Diverse rekeningen 1)	Beschikbaar metaal-saldo	Dekking-percentage
2 Juni 1917	6.550	36.226	50.976	12.565	56.465	49
26 Mei 1917	6.532	35.747	50.060	11.326	56.318	49
19 „ 1917	6.508	36.852	50.149	8.553	56.783	49
12 „ 1917	6.534	36.225	49.605	9.504	57.211	49
3 Juni 1916	6.644	39.576	41.301	11.126	51.577	48
12 Juni 1915	5.913	5.627	55.321	6.208	34.493	47
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	4.842 2)	44

1) Sluitpost der activa.

2) Op de basis van 2/3 metaaldekking.

**SURINAAMSCH E BANK.**

**OVERZICHT DER VOORNAAMSTE POSTEN.**

(In duizenden guldens.)

Data	Metaal	Circulatie	Anderc opeischb. schulden	Disconto's	Div. rekeningen 1)
2 Juni 1917 ..	775	1.233	954	903	516
26 Mei 1917 ..	776	1.157	996	902	477
19 " 1917 ..	759	1.182	1.027	900	456
12 " 1917 ..	768	1.219	1.029	920	473
3 Juni 1916 ..	731	1.034	817	944	862
5 Juni 1915 ..	1.086	1.172	1.393	848	882
25 Juli 1914 ..	645	1.100	560	735	396

1) Sluitpost der activa.

**BUITENLANDSCHE BANKSTATEN.**

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

**I. BANK VAN ENGELAND.**

WEEKSTAAT VAN 15 AUGUSTUS 1917.

**ISSUE DEPARTMENT.**

Notes issued.. £ 69.536.770	Government Debt £ 11.015.100
	Other securities „ 7.434.900
	Gold coin and bullion „ 51.086.770
£ 69.536.770	£ 69.536.770

**BANKING DEPARTMENT.**

Capital..... £ 14.553.000	Government securities .. £ 56.541.328
Rest..... „ 3.519.886	Other securities „ 101.975.407
Public deposits „ 45.509.651	Notes..... „ 29.492.075
Other deposits „ 126.958.632	Gold and silver coin „ 2.549.151
Seven-day and other bills.. „ 16.792	
£ 190.557.961	£ 190.557.961

Door het uitblijven der Engelsche bladen konden de cijfers van den laatsten weekstaat hierboven niet worden opgenomen.

**OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE POSTEN.**

Onderstaand overzicht bevat tevens de cijfers der door de Regeering uitgegeven currency notes van 1 £ en 10 sh. met het bedrag der gouddekking en der tot dekking aangewezen Government securities. De publicatie dezer cijfers geschiedt sedert 26 Augustus 1914.

(In duizenden p. st.)

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes.		
			Bedrag	Goudd.	Gov. Sec.
22 Aug. 1917	54.153	39.934	***	***	***
15 " 1917	53.636	40.045	173.141	28.500	146.220
8 " 1917	53.394	40.366	171.496	28.500	144.640
1 " 1917	52.456	40.476	168.542	28.500	141.591
23 Aug. 1916	57.147	35.536	129.444	28.500	97.586
25 Aug. 1915	67.301	31.803	54.201	28.500	14.759
22 Juli 1914	40.164	29.317	.....	.....	.....

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Re-serve	Dek-kings-percentage 1)
22 Aug. '17	56.483	100.889	44.701	100.889	32.669	19,—
15 " '17	56.541	101.975	45.510	101.975	32.041	18,58
8 " '17	56.569	107.948	47.465	130.424	31.478	17,69
1 " '17	50.440	110.655	44.812	128.744	30.430	17,53
23 Aug. '16	42.188	89.047	51.428	101.752	40.061	26 1/2
25 Aug. '15	45.655	142.137	89.465	134.054	53.948	24 1/2
22 Juli '14	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52 3/4

1) Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

**II. DUITSCHE RIJKBANK.**

STAAT VAN 23 AUG. 1917.

De biljetten zijn sedert den oorlog niet inwisselbaar.

Metallbestand .....	Mk. 2.494.576.000
davon Goldbestand .....	2.402.850.000
Reichs- und Darlehenskassenscheine.....	567.538.000
Noten anderer Banken .....	6.275.000
Wechsel .....	11.066.859.000
Lombardforderungen .....	7.803.000
Effekten.....	172.136.000
Sonstige Aktiva .....	1.345.794.000
Grundkapital.....	180.000.000
Reservefonds.....	90.137.000
Notenumlauf.....	8.977.977.000
Sonstige täglich fällige Verbindlichkeiten..	5.874.854.000
Sonstige Passiva .....	538.063.000

**OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE POSTEN.**

Onderstaand overzicht bevat tevens het cijfer der uitgegeven Darlehenskassenscheine. De Scheine, welke niet in kas zijn bij de Reichsbank, circuleeren grootendeels onder het publiek. De Darlehenskassen zijn ingesteld op 11 Augustus 1914.

(In duizenden Mark)

Data	Metaal	Daarvan Goud	Kassenscheine	Circulatie	Dek-kings-percentage 1)
23 Aug. 1917	2.494.576	2.402.850	567.538	8.977.977	34
15 " 1917	2.489.536	2.402.462	547.240	8.934.378	34
-7 " 1917	2.482.818	2.402.461	545.926	8.905.653	34
31 Juli 1917	2.458.001	2.402.191	525.244	8.852.737	34
23 Aug. 1916	2.495.963	2.468.562	340.978	6.863.154	41
23 Aug. 1915	2.452.890	2.406.330	236.005	5.317.218	51
23 Juli 1914	1.691.669	1.356.857	65.479	1.890.895	93

1) Dekking der circulatie door metaal en Kassenscheine.

Data	Wissels	Rck. Crt.	Darlehenskassenscheine	
			Totaal uitgegeven	In kas bij de Reichsbank
23 Aug. 1917	11.066.859	5.874.854	5.547.700	551.100
15 " 1917	11.368.620	6.080.386	5.473.900	530.500
7 " 1917	11.032.281	5.739.791	5.424.700	530.400
31 Juli 1917	11.127.020	5.847.971	5.351.000	508.400
23 Aug. 1916	6.658.583	2.691.145	1.879.700	301.900
23 Aug. 1915	4.744.553	1.817.041	1.019.000	188.000
23 Juli 1914	750.892	943.964	.....	.....

**III. BANK VAN FRANKRIJK.**

**OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE POSTEN.**

Van 6 Aug. 1914 tot 28 Jan. 1915 werden geen staten gepubliceerd. De met \* geteekende posten komen eerst sedert 28 Jan. 1915 in den weekstaat voor. De biljetten zijn sedert den oorlog niet inwisselbaar.

(In duizenden francs.)

Data	Goud	Waarvan in het Buitenland	Zilver	* Te goed in het Buitenland	* Buit.gew. voorsch. ald. Staat
23 Aug. '17	5.309.717	2.037.108	260.331	717.050	11.025.000
16 " '17	5.307.252	2.037.108	260.370	714.436	10.900.000
9 " '17	5.305.202	2.037.108	260.731	679.528	10.900.000
2 " '17	5.302.600	2.037.108	261.323	785.040	10.800.000
24 Aug. '16	4.808.058	—	339.326	607.020	8.400.000
26 Aug. '15	4.266.319	—	366.754	1.008.730	6.300.000
23 Juli '14	4.104.390	—	639.620	—	—

Data als boven.	Wissels	* Uitge-stelde Wissels	Belee-ning	Bankbil-jetten	Rck. Crt. Parti-culieren.	Rck. Crt. Staat
	567.412	1.173.013	1.113.577	20.468.568	2.715.700	17.901
	617.770	1.174.569	1.116.187	20.458.825	2.601.354	80.459
	622.201	1.176.391	1.113.527	20.434.624	2.580.014	39.950
	655.007	1.181.163	1.114.055	20.312.498	2.619.336	60.531
	424.838	1.418.650	1.180.577	16.376.066	2.240.313	158.515
	275.220	2.060.438	587.284	12.950.279	2.473.477	69.068
	1.541.080	—	769.400	5.911.910	942.570	400.560

## IV. RUSSISCHE STAATSBANK.

## OVERZICHT DER VOORNAAMSTE POSTEN.

De post „Schatkistbiljetten” komt eerst sedert 14 November 1914 n. st. in den weekstaat voor. De biljetten zijn niet inwisselbaar.

(In millioenen Roebel).

Data n. st.	Goud	Tegood i/h bui- tenland	Zil- ver	Schat- kistbil- jetten	Dis- conto's en belee- ningen	Circu- latie	Rek. Cour- rant
21 Aug. '17	1.297	2.308	124	11.928	1.737	14.435	2.634
14 „ '17	1.294	2.308	124	11.767	1.835	14.125	2.672
5 „ '17	1.293	2.308	124	11.394	2.087	13.916	2.484
1 „ '17	1.292	2.308	125	11.163	1.462	13.640	2.644
21 Aug. '16	1.549	2.057	84	3.931	959	6.927	1.675
21 Aug. '15	1.583	71	41	2.287	1.090	4.021	1.423
21 Juli '14	1.601	144	74	....	757	1.634	1.099

## V. BELGIE.

Van de Nationale Bank van België, die haar goudvoorraad naar Londen heeft overgebracht, zijn sedert 6 Augustus 1914 geen weekstaten openbaar gemaakt.

De Société Générale de Belgique is einde 1914 met de functie van circulatiebank belast. Het Notendepartement dezer bank publiceert wekelijks verkorte balansen. De biljetten zijn niet inwisselbaar.

## OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE POSTEN.

(In duizenden francs.)

Data	Metaal incl. buitent. saldi	Beleen. van buitent. vorder.	Beleen. van prom. d. provinc.	Binn. wissels en beleen.	Circu- latie.	Rek. Crt. saldi.
23 Aug. 1917	425.415	89.928	480.000	95.330	991.459	89.275
16 „ 1917	425.757	89.894	480.000	96.617	991.480	90.847
9 „ 1917	425.719	89.863	480.000	92.750	981.203	97.363
26 Juli 1917	423.130	89.847	480.000	85.324	961.017	106.920
24 Aug. 1916	308.545	71.279	480.000	53.208	751.825	153.639
26 Aug. 1915	114.925	22.977	360.000	38.595	408.509	127.969

VI. VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.  
FEDERAL RESERVE BANKS.

In werking getreden op 16 November 1914.

## OVERZICHT DER VOORNAAMSTE POSTEN.

(In duizenden dollars.)

Data	Goud	Zilver	Wissels	Deposito's	Circu- latie	Dekkings- Percen- tage <sup>1)</sup>
13 Juli '17	925.033	47.545	335.100	1.327.391	—	—
6 „ '17	903.988	38.314	331.517	1.260.973	—	—
29 Juni '17	891.873	39.840	399.512	1.333.826	—	—
22 „ '17	821.253	35.680	435.287	1.302.016	—	—
14 Juli '16	390.203	10.279	105.098	572.418	11.818	69
16 Juli '15	261.188	26.492	37.640	297.616	14.242	85

<sup>1)</sup> Gouddekking van deposito's en circulatie na aftrek van de posten tusschen de banken onderling.

VEREENIGDE NEW YORKSCHE BANKEN EN TRUST  
MAATSCHAPPIJEN.

## OVERZICHT DER VOORNAAMSTE POSTEN.

(Gemiddelden in duizenden dollars.)

Data	Reserve	Deposito's	Circulatie	Beleeningen en disconto's	Surplus Reserve
25 Aug. '17	527.110	3.729.290	30.660	3.816.350	76.150
18 „ '17	515.630	3.725.010	30.370	3.850.920	65.190
11 „ '17	584.520	3.804.650	30.300	3.795.990	126.080
4 „ '17	618.890	3.793.410	30.260	3.752.750	158.890
26 Aug. '16	674.620	3.377.390	31.130	3.244.040	125.910
28 Aug. '15	652.500	2.788.690	37.040	2.648.100	194.150
25 Juli '14	467.880	1.958.320	41.730	2.057.570	26.170 <sup>1)</sup>

<sup>1)</sup> Op basis van 25 % van alle deposito's.

## EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 27 Augustus 1917.

De afgelopen week heeft geen nieuwe gezichtspunten met betrekking tot den vrede geopend; zoowel de consequenties van Stockholm als van Rome liggen nog in een zeer gesluisde toekomst verborgen. Het is dan ook niet te verwonderen, dat over het algemeen de beurzen veel minder aandacht aan de vredes-mogelijkheid hebben besteed en dat de handel heeft plaats gevonden zoowel in waarden, die van de voortzetting van den oorlog, als in dezulke, die van het sluiten van den vrede moeten profiteeren.

De beurs te Weenen heeft dit omgezet in een zeer geanimeerde houding, vrijwel over de gansche linie, doch voornamelijk voor de zoogenaamde „vredes-fondsen”. Speciaal waren aandelen der Orientbahn, der Tabak-regie, Staats-spoorwegen, e.d. zeer sterk gezocht. Teekenend echter voor de psychologie van den beurshandel is wel, dat bij het voortschrijden van deze beweging de aanleiding hiertoe vrijwel uit het oog werd verloren en geen onderscheid meer werd gemaakt tusschen „oorlogs”- en „vredes-waarden”, ja, aan de eerste menigmaal de voorkeur boven de laatste werd gegeven. Want, behalve de reeds genoemde bevonden zich aandelen in munitie-fabrieken in het centrum der belangstelling en konden ook deze soorten een zeer aanmerkelijk koers-avance behalen. Wel zijn de omzetten over het algemeen iets ingekrompen na de eerste enthousiaste opleving, doch de stemming blijft zeer vast.

In verband hiermede kon ook aan de beurs te Berlijn in de achter ons liggende berichtperiode eenige opleving worden geconstateerd. Tusschen Weenen en Berlijn is een tamelijk onbelemmerd effectenverkeer mogelijk, hetgeen nog in de hand gewerkt wordt door de omstandigheid, dat diverse fondsen aan beide beurzen officieel worden genoteerd. Weliswaar is thans van een dergelijke notering bij onze oostelijke naburen nog geen sprake (de vorige week wezen wij juist op de mogelijkheid van herstel van een meer normaal verkeer) doch een opgaande beweging te Weenen heeft natuurlijkerwijze haar invloed op de te Berlijn zoo goed bekende papieren. Afscheiden hiervan echter, waren ook aan de Duitsche beurzen factoren aanwezig, die het koerspeil van de meeste fondsen gunstig influenceerden. Behalve de uiterst ruime geldmarkt, die het nog steeds gemakkelijk maakt speculatieve aankopen te effectueeren, loopt men vooruit op besluiten, vermoedelijk door de Regeering te nemen in verband met de plannen tot het vormen van een gedwongen syndicaat voor de margarine-industrie. Nu Duitschland, zoowel voor de verkrijging van de grondstoffen voor dit in den oorlogstijd onontbeerlijk geworden voedingsmiddel als voor de fabricatie er van zoo goed als uitsluitend op eigen krachten is aangewezen, behoeft het geen verwondering te baren, dat men in Regeeringskringen aan systematische voorziening en wellicht ook aan nieuwe bronnen van inkomsten gaat denken. In verband hiermede waren de aandelen van sommige betrokken fabrieken zeer sterk gevraagd, voornamelijk die der Oelfabriek Gross-Gerau. De gunstige vooruitzichten voor de banken riep voor de waarden van deze instellingen mede een gunstige tendenz te voorschijn, waarbij behalve aandelen Bank für Handel & Industrie en Rheinisch-Westphälische Disconto-Gesellschaft ook Wiener Bankverein zich aansloten.

De omzetten bleven echter voor de overige soorten binnen enge grenzen. Men denkt er in Duitschland over de beurzen des Zaterdags vroeger te gaan houden, wijl op dezen dag de lust tot het entameeren van nieuwe affaires en speciaal in dezen tijd niet al te groot mag worden genoemd. Een voorstel tot algeheele sluiting kon geen voldoende instemming vinden; heden echter vergadert het bestuur van de beurs te Frankfurt a/Main om te beslissen over een vroeging van de Zaterdagse markt, zoodat dan de beurs gehouden zou kunnen worden van 11 tot 12½ uur des morgens, inplaats van, zooals tot nu toe, van 12 tot 2 uur des namiddags. Het Berlijnsche beursbestuur heeft zich met een eventuele wijziging in dezen zin reeds accoord verklaard, zoodat nog slechts de toestemming van Hamburg noodig is, om deze maatregelen door te voeren.

Te Londen worden de gedachten voor het grootste gedeelte bezig gehouden door de komende nieuwe leening. Wel is hieromtrent nog niets officieel bekend gemaakt, doch het aangroeien van de vlottende schuld (met inbegrip van de „Ways and Means” bedraagt zij thans circa een millard Pond Sterling) doet vermoeden, dat de Regeering binnen zeer korten tijd met een nieuwe emissie te voorschijn zal treden. Heftige discussies vinden plaats in verband met de modaliteit dezer aanstaande oorlogsleening, en bijzondere belangstelling verdienen de geruchten, als zou men in officiele kringen ernstig denken aan het doorvoeren van een

premie-leening. Hieromtrent is men vrijwel in twee kampen verdeeld: enerzijds gelooft men, dat men zeer kleine bedragen, die anders niet in obligaties der oorlogsleeningen worden belegd, op deze wijze kan bereiken, anderzijds komt men op tegen het aanwakkeren van de speelzucht. In ieder geval neemt men aan, dat binnen korten tijd, vermoedelijk zelfs vóór het einde van het Parlements-reces, de beslissing zal vallen.

De beurs blijft inmiddels in vaste houding, welke gestimuleerd wordt door de voortdurend plaatshebbende fusies van verschillende ondernemingen. Voor deze week zijn als de meest opvallende te releveeren de samensmelting van de Northern Assurance Company met de Provident Accident & Guarantee Company; de eerste heeft een kapitaal van £ 204.740, waarvan £ 81.896 gestort, terwijl het maatschappelijk kapitaal der tweede Mij. £ 400.000 met een storting van £ 85.000 bedraagt. Voorts trok de aandacht de fusie van de Shell Transport & Trading Company met de Mexican Eagle en de Burmah Oil Company. Zeer waarschijnlijk ligt aan deze laatste samensmelting de betere beoordeeling van de Mexicaansche verhoudingen ten grondslag. De Mexican Eagle Company toch is de grootste, uitsluitend met Europeesch kapitaal in Mexico werkende petroleum-onderneming en de belangstelling, die thans door de Shell aan deze Maatschappij wordt besteed, staat vermoedelijk in nauw verband met de gedachten omtrent den weder-opbloei van de nog steeds veelbelovende Mexicaansche Republiek. Ook de overige Mexicaansche fondsen trouwens waren aan de Londensche beurs in betere stemming; scheepvaart-waarden konden hunne koersen mede goed handhaven.

Te New York heeft de markt grootendeels onder den invloed gestaan van de tarief-bepalingen voor Regeerings-leveranties. Deze week zijn de maximumprijzen voor anthraciet en steenkolen vastgesteld, hetgeen aanvankelijk een uiterst lustelooze stemming aan de beurs te Wallstreet te voorschijn heeft geroepen. Langzamerhand echter heeft de markt zich eenigszins aangepast aan de veranderde verhoudingen en beschouwt men de nu eenmaal noodzakelijk geworden maatregelen met grooter berusting en vooral met grooter optimisme. Het schijnt, dat de commissie inderdaad met liberaliteit te werk gaat, zoodat de groot-industrie zich niet een zoo aanmerkelijk gedeelte der winsten ziet ontgaan, als zij oorspronkelijk had gedacht. Zelfs past men thans de redeneering toe, dat de maximum-prijzen voor brandstof aan de staal- en ijzer-industrie ten goede zal komen, wijl deze nu ook minder voor deze behoeften heeft te betalen. Dit is het gewone verschijnsel, als een keer in de markt kan worden aangetoond. Wij wezen hierboven reeds in dit verband op de houding aan de Weensche beurs en zien thans weder hetzelfde aan de overzijde van den Oceaan. Men verliest hier uit het oog, dat de ontegenzeggelijke waarheid van vermindering der kosten door de vaststelling van steenkool-maximumprijzen in hare consequenties met zich voert het voorschrijven van maxima ook voor de producten der staal- en ijzer-industrie. Hoever de Regeerings-commissie hiermede wil gaan, is nog niet bekend, doch men verwacht, dat ook in dit opzicht rekening zal worden gehouden met de tot nu toe behaalde winsten en dat derhalve de druk op de prijzen niet al te drastisch zal worden. Ook de eenigszins ruimere geldmarkt heeft tot een betere stemming op de fondsenmarkt medegewerkt; de surplus-reserve der New-Yorksche banken, die de vorige week slechts \$ 65.190.000 bedroeg is inmiddels aangegroeid tot \$ 76.150.000. Toch veroorzaken de kapitaals-behoeften van de Regeering wel eenige onrust; men is bevreesd, dat de te verwachten nieuwe emissies, wellicht aantrekkelijk gemaakt door milde bepalingen omtrent de hierop te betalen inkomsten-belasting, verkoopen van andere beleggingswaarden zullen uitlokken. Ook de particuliere ondernemingen beginnen langzamerhand weder beroep op de geldmarkt te doen; o.a. zal de Bethlehem Steel-Company vermoedelijk overgaan tot de uitgifte van \$ 30.000.000 preferente aandelen, met een voorkeursrecht voor acht percent dividend. Deze vrijgevigheid bewijst wel, hoe moeilijk het thans reeds wordt kapitaal voor uitbreidingen beschikbaar te krijgen; ook de reeds door ons in ons vorig overzicht genoemde moeilijkheden bij de Delaware & Hudson gunnen een blik even onder de oppervlakte van de zoo onbewogen en kalm schijnende geldmarkt.

Inmiddels hebben, zooals gezegd, de meeste waarden zich hersteld van den schok, door de aanvankelijke voorschriften voor de steenkool-prijzen hen toegebracht. Alleen de aandelen der Anaconda Copper namen aan deze beweging geen deel, in verband met de voortdurend zich uitbreidende stakingen bij deze onderneming. Ook spoorwegwaarden bleven iets achter bij het industrieele tempo, hetgeen een gevolg is van de vrees voor geringere ontvangsten, nu de

directies gedwongen zijn een groot aantal mijlen uit het verkeer te doen vervallen.

T'enzent had de Staatsfondsenmarkt een vast verloop, waartoe het succes der Indische leening meewerkte. Op het oogenblik, dat wij dit schrijven, is de uitslag nog wel niet volledig bekend, doch uit de reeds voorhanden zijnde gegevens mag reeds worden geconcludeerd, dat de emissie een zeer goed onthaal heeft gevonden. Geleidelijk heeft dan ook de koers der nieuwe leening zich kunnen verbeteren; ter beurze ontstond reeds handel vóór de toewijzing, aanvankelijk a 99% pCt., welke koers echter langzamerhand tot nabij 101 pCt. is gemonteerd. Zeer vast gestemd blijven de 4½ pCt. obligaties Ned. Werk. Schuld, waarvan de hooge koersstand (in vergelijking met dien der 5 pCt. obligaties) sterk de aandacht trekt. Verschil van eenige beteekenis bestaat tusschen beide noteringen niet, hetgeen men ter beurze in verband brengt met reeds eenigen tijd loopende geruchten omtrent een conversie der 5 pCt. in nieuwe 4½ pCt. schuldbrieven. Buitenlandsche staatsfondsen bleven met geringen handel vast gestemd; de grootste omzetten vinden nog steeds plaats in Oostenrijksche Kronen-rente, die echter een geringe reactie aantoonen. Mexicaansche soorten waren verlaten; daarentegen konden Braziliaanen zich in grootere belangstelling verheugen.

	21 Aug.	24 Aug.	27 Aug.	Rijzing of daling.	
5 % Ned. W. Schuld . . . . .	101	101 1/10	101 1/4	+ 1/4	
4 1/2 % " " " " . . . . .	1916	100 13/16	100 15/16	+ 1/8	
4 1/4 % " " " " . . . . .	1916	94 1/8	94 9/16	94 1/16	- 1/16
3 1/2 % " " " " . . . . .	83 3/8	83 3/8	83 3/8	-	
3 % " " " " . . . . .	73 1/4	73	73	- 1/4	
2 1/2 % Cert. N. W. S. . . . .	61 7/16	61 1/16	61 1/2	+ 1/16	
5 % Oost-Indië 1915 . . . . .	100	100 1/16	101 1/8	+ 1 1/8	
4 % Hongarije Goud . . . . .	39 1/2	38	39 1/4	- 1/4	
4 % Oost. Kr.r. Jan./Juli . . . . .	39 1/2	38	38 1/8	- 1 1/8	
5 % Rusland 1906 1/5 . . . . .	68	68 1/16	68 1/16	+ 1/16	
4 1/8 % Iwangor. Domb. 1/5 . . . . .	66	67	67 7/8	+ 1 7/8	
4 % Rusland Cons. 1880 1/5 . . . . .	52 7/8	52 1/16	54 1/2	+ 1 9/8	
4 % Rusb. bij Hope & Co. 1/5 . . . . .	53 3/10	54 3/4	53 1/4	- 1 1/10	
4 % Servië 1895 . . . . .	48	48 1/2	48 1/2	+ 1/2	
4 % Japan 1899 . . . . .	67 1/2	67 1/4	67 1/4	- 1/4	
5 % Brazilië 1895 . . . . .	66 3/8	67 1/8	67 1/4	+ 3/8	

Op de locale afdelingen trok de zeer geanimeerde stemming voor cultuurwaarden sterk de aandacht. Hiertoe werkten verschillende factoren mede: gedeeltelijk oefenden de berichten omtrent het gunstige verloop van de suiker-crisis hun stimuleerende invloed uit, doch in het middelpunt der overwegingen stond wel het bericht, dat een aantal schepen onderweg gaat van Amerika naar Nederlandsch-Indië om verschillende producten, in hoofdzaak suiker, van daar te gaan halen. Men weet, hoe de Indische ondernemingen te kampen hebben met het gebrek aan scheepsruimte en het is dan ook zeer verklaarbaar, dat een dergelijke mededeeling de meest optimistische perspectieven voor de betrokkenen bij diverse cultuurwaarden ontsloot. Het sterkst op den voorgrond traden wel aandelen en actions der Cultuur-Maatschappij der Vorstenlanden, aandelen Handelsvereniging „Amsterdam”, Nederl.-Indische Handelsbank en Nederlandsche Handel-Maatschappij. Doch ook de minder ruim verhandelde soorten, als Javasche Cultuur Mij. e. a. gaven van een buitengewoon sterke progressie in de koersen blijk.

Nauw zich aansluitende aan deze zeer geanimeerde tendens voor cultuurwaarden ontstond levendige belangstelling voor *scheepvaartfondsen* in het algemeen, doch in het bijzonder voor de aandelen der op Indië varende ondernemingen, als Stoomvaart-Mij. „Nederland”, Rotterdamsche Lloyd, Koninklijke Paketvaart, Java-China-Japanlijn, enz. Ook aandelen Scheepvaart-Unie waren zeer gezocht; voornamelijk heden kon de koers van dit fonds in vrij sterke mate stijgen. De grondslag voor deze opgaande richting wordt gevonden in de overweging, dat bij een herstel van een meer normaal scheepvaartverkeer op Nederlandsch-Indië de bovengenoemde lijnen (waarvan de „Nederland” en de Rotterdamsche Lloyd thans ook andere routes bevaren) allereerst geroepen zullen worden dit verkeer in de juiste banen te leiden. De betere tendens voor de overige scheepvaartsoorten werd enerzijds veroorzaakt door het meeslepende élan van de zusterwaarden uit dezelfde afdeling, anderzijds door een tot nu toe niet-bevestigd bericht, dat een gedeelte van onze in Amerikaansche havens liggende graanschepen verlof hebben bekomen de thuisreis te aanvaarden.

Ook voor andere locale waarden is de afgelopen week van vrij groote beweging geweest. O.a. geldt dit voor *petroleum-soorten*, waarbij men ter beurze de redeneering laat gelden, dat de vrede niet ver meer verwijderd kan zijn. Dit is dan ook vrijwel de eenige afdeling, waar de vredes-

geruchten van den laatsten tijd nog eenigszins stand hebben kunnen houden. Vooral voor aandelen Geconsolideerde Petroleum ontstond op sommige dagen der achter ons liggende week groot interesse, gepaard gaande met een stijging van den koers; aandelen Orion Petroleum sloten zich hierbij aan, terwijl de beweging zich ten slotte ook uitstrekte tot aandelen Koninklijke Petroleum en Perlak.

De *rubbermarkt* daarentegen bevond zich in zeer verlaten houding. Over het algemeen echter handhaven de koersen zich hier wel goed met een enkele uitzondering, b.v. voor aandelen Kali Telepak, die op lokaal aanbod een twaalfal procenten reageerden.

Ook de *tabakmarkt* behoort tot de meer verwaarloosde afdelingen aan de Amsterdamsche Beurs. Men is bevreesd, dat, zelfs voor het geval een meer geregeld scheepvaartverkeer met Indië tot stand zal worden gebracht, aan het vervoer van voedingsmiddelen (als b.v. suiker) de voorkeur zal worden gegeven, afgezien nog van het feit, dat van een tabakstransport naar *Amsterdam* (vrijwel de eenige plaats, waar de thans nog voorradige tabak kan worden verkocht) voorloopig wel geen sprake zal kunnen zijn.

Van *industriële ondernemingen* traden aandelen Oliefabrieken „Insulinde” met een rijzing van 16 pCt. in het voorste gelid. De inheemsche soorten echter bleven alle verlaten met een eer tot daling neigende tendens. Ook de *handels-ondernemingen*, als Tels, Van Nierop en vooral *Compania Mercantil Argentina* bleven in reactie.

	21 Aug.	24 Aug.	27 Aug.	Rijzing of daling.
Ned. Ind. Handelsbank ....	210 1/2	214	216 1/2	+ 6 1/2
Nederl. Handel Mij. ....	183	186 3/8	189 3/8	+ 6 3/8
Amst. Superfosfaatfabriek..	166 1/4	169 1/4	169 1/4	+ 3
Insulinde Oliefabriek.....	199	211	215	+ 16
Ant. Jurgens' Ver. Fabrieken	270	268 1/2	268 1/2	- 1 1/2
Cultuur Mij. d. Vorstenlanden	217	222 7/8	226	+ 9
Handelsver. Amsterdam....	429 1/2	438 1/2	443 3/4	+ 14 1/4
Javasche Cultuur Mij. ....	340	346	363	+ 23
Kon. Petroleum Mij. ....	546 3/8	546	548 1/2	+ 2 1/8
Amsterdam Rubber Mij. ..	216	216 1/2	216 1/2	+ 1/2
Holland Amerika Lijn ....	352	349	355 1/4	+ 3 1/4
Kon. Hollandsche Lloyd ..	178 3/4	179	179	+ 1/4
Kon. Ned. Stoomboot Mij. ..	233 3/8	232 1/2	233 3/4	+ 1/8
Deli Maatschappij .....	485 3/4	488	488	+ 2 1/4

De *Amerikaansche afdeling*, die in de laatste tijden toch al veel van haar vroegere belangrijkheid verloren heeft, kon met de levendige omzetten op de lokale markten geen gelijken tred houden. De aanwijzingen van Wallstreet werden slechts opgevolgd, als de tendens te New York zich in dalende richting bewoog, zooals bij Steels, Car & Foundry

en Anaconda Copper; de koersverbeteringen werden genegeerd of slechts fractioneel opgevolgd, terwijl de handel binnen uiterst enge grenzen beperkt bleef. Het interesse van het publiek voor Amerikaansche speculatieve waarden is, practisch gesproken, verdwenen; alleen de beroepshandel ter beurze en de afwikkeling van premie-affaires brengt af en toe nog eenige levendigheid.

	21 Aug.	24 Aug.	27 Aug.	Rijzing of daling.
American Car & Foundry ..	75 1/4	74 1/2	73 3/8	- 1 7/8
Anaconda Copper .....	163 7/16	161	159	- 4 7/16
Un. States Steel Corp. ....	111 7/16	109 15/16	110	- 1 7/16
Atchison Topeka.....	99 9/16	100 7/16	100 1/16	+ 3/4
Union Pacific .....	137 1/2	136 1/2	136 1/2	- 1
Int. Merc. Marine afgest. ..	32 3/32	31 7/8	32 9/16	+ 7/32
„ „ „ „ prefs	91 1/2	91	90 7/8	- 5/8

De geldmarkt blijft nog zeer ruim; geld op prolongatie is gemakkelijk à 2 1/4 pCt. verkrijgbaar. Vermoedelijk echter zal men in de eerste week van September voorbijgaand een geringe aantrekking van den geldkoers kunnen aanschouwen, als de voorbereidingen voor de storting op de nieuwe Indische leening (welke van 10 tot 14 September plaats vindt) worden getroffen.

## GOEDERENHANDEL.

### GRANEN.

27 Augustus 1917.

Tarwe. Nadat de laatste dagen de notering van tarwe te Chicago nog eenigszins was afgevoelen, is de termijnmarkt op 27 Augustus plotseling geschorst. Waarschijnlijk zullen wij nu verder geen termijnnoteringen meer kunnen verwachten, doch alleen een notering voor loco. De berichten, die ons bereiken betreffende wettelijke maatregelen in de Vereenigde Staten blijven nog zoo onvolledig, dat wij ons geen duidelijk beeld kunnen vormen, wat feitelijk de toestand aldaar is, maar in ieder geval schijnt de tarwehandel sterk beteugeld te zijn. Nog steeds blijft de zichtbare voorraad afnemen en het lijkt dan ook geen twijfel, dat voorloopig de Vereenigde Staten hun uitvoer aanmerkelijk zullen moeten beperken. Dit zal ook wel de voornaamste reden zijn waarom de neutralen betreffende tarwe niet tot een bevredigende oplossing kunnen komen. Noorwegen schijnt een regeling gemaakt te hebben, waarbij evenwel van de circa 47.000 tons graan, 36.000 tons tarwe en rogge afgestaan moeten worden aan België, terwijl circa 12.000 tons gerst worden vrijgegeven. Deze 36.000 tons moeten afgestaan worden tot inkooprij, welke zeer veel lager is dan de marktwaarde. Waarschijnlijk zal na 15 October Noor-

### Noteeringen.

Data	Chicago			Buenos Ayres *)		
	Tarwe Sept.	Maïs Dec.	Haver Sept.	Tarwe Sept.	Maïs Sept.	Lijnzaad Sept.
27 Aug. '17	109 1/8	53 1/2	16,30	9,90	22,40	
20 „ '17	205	108 7/8	52 3/8	17,75	11,85	23,—
28 Aug. '16	140 1/2	84 3/4	44 3/8	10,75	5,15	13,85
27 Aug. '15	97 1/2	63 1/4	36 1/2	12,50	4,75	11,05
27 Aug. '14	104 1/2	71 3/8	47 1/4			
20 Juli '14	82	56 3/8	36 1/2	9,40	5,38	13,70

1) per Dec. 2) per Sept. 3) Geen notering.

\*) De noteeringen van Buenos Ayres zijn van 18 en 25 Aug.

### Loco-prijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten.	27 Aug. 1917	20 Aug. 1917	28 Aug. 1916
Tarwe .....	588,— <sup>1)</sup>	588,— <sup>1)</sup>	368,— <sup>1)</sup>
Rogge (No. 2 Western) ..	nom.	nom.	nom.
Maïs (La Plata) .....	500,— <sup>1)</sup>	500,— <sup>1)</sup>	265,— <sup>1)</sup>
Gerst (46 lb. feeding)....	nom.	nom.	370,— <sup>1)</sup>
Haver (38 lb. white clipped)	25,— <sup>1)</sup>	25,— <sup>1)</sup>	17,25 <sup>1)</sup>
Lijnkoeken (Noord-Amerika van La Plata-zaad) ..	240,— <sup>1)</sup>	240,— <sup>1)</sup>	168,— <sup>1)</sup>
Lijnzaad (La Plata).....	nom.	nom.	540,—

1) Regeeringsprijs.

### AANVOEREN in tons van 1000 K.G. voor verbruik in Nederland.

Artikelen.	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	19—25 Aug. 1917	Sedert 1 Jan. 1917	Overeenk. tijdvak 1916	19—25 Aug. 1917	Sedert 1 Jan. 1917	Overeenk. tijdvak 1916	1917	1916
Tarwe.....	—	253.376	452.942	—	38.227	15.893	291.603	468.835
Rogge .....	—	8.465	16.641	—	—	—	8.465	16.641
Boekweit .....	—	2.314	8.690	—	—	500	2.314	9.190
Maïs .....	4.190	111.868	204.637	—	67.438	94.118	179.306	298.785
Gerst .....	—	30.600	58.364	—	11.886	4.549	42.486	62.913
Haver .....	—	10.025	23.110	—	27.269	4.218	37.294	27.328
Lijnzaad .....	—	8.322	58.862	—	7.560	34.020	15.882	92.882
Lijnkoek.....	—	34.078	94.109	—	27.985	5.735	62.063	99.844
Tarwemeel .....	—	19.988	12.184	—	3.051	—	23.039	12.184

### AANVOEREN in tons van 1000 K.G. voor België.

Tarwe .....	—	268.993	581.109	—	—	—	268.993	581.109
Maïs .....	—	12.335	56.495	—	—	—	12.335	56.495

wegen in de gelegenheid gesteld worden, opnieuw graan van Noord-Amerika te importeeren. Ook Nederland schijnt een voorloopig resultaat bereikt te hebben, doch het Reuterbericht, behelzende dat 70 booten zouden mogen vertrekken, schijnt toch niet juist te zijn. Voorloopig mag slechts een klein gedeelte van de Nederlandsche schepen, geladen met veevoeder naar hier vertrekken, onder voorwaarde, dat ook voor België een deel van het Regeeringsgraan wordt beschikbaar gesteld. Ook hierin zien wij bevestiging van de moeilijkheden, die blijkbaar gemaakt wordt voor het afgeven van tarwe en wij moeten verwachten, dat deze toestand niet veel verbeteren zal totdat de algemeene toestand van de tarwevoorziening er beter voor staat. Deze verbetering kan intreden door een goeden oogst in Argentinië, en indien de weersgesteldheid in Zuid-Amerika gunstig blijft, mag in Argentinië een grooten tarweoogst verwacht worden, die ons na Januari uit den nood zou kunnen redden. Het spreekt evenwel vanzelf, dat hierop niet gerekend mag worden, daar het nog zeer lang duurt voordat de Argentinische tarwe geogost wordt.

Maïs, gerst, haver. De toestand voor de voergranen blijft zeer gunstig afsteken bij die voor tarwe. De prijzen voor maïs blijven ongeveer op dezelfde hoogte, terwijl de prijs voor haver in het algemeen niet stijgt. Van beide artikelen wordt een zeer groote oogst verwacht. In Argentinië zijn de prijzen van maïs scherp gedaald, waarop in de laatste dagen een kleine reactie gevolgd is. Waarschijnlijk is een onvoldoende exportvraag, in verband met de kwaliteit hiervan de oorzaak.

Lijnzaad. Ook voor dit artikel zijn de prijzen nog eenigszins gedaald, ofschoon de berichten uit Noord-Amerika niet bijzonder gunstig luiden.

**Buitenlandsche granen in Nederland.**

Onze Regeering heeft zich genoodzaakt gezien, het broodrantsoen wederom te verminderen; in plaats van 9 dagen zal men 11 dagen met de broodkaart moeten toekomen. Ongetwijfeld staat dit in verband met de boven aangeduide geringe kans om binnen afzienbaren tijd over voldoende broodgraan te beschikken. Het is te hopen, dat de regeling betreffende de in Amerika liggende schepen spoedig tot stand komt en dat althans een aanmerkelijke hoeveelheid voergraan onze havens mag bereiken. Ongetwijfeld zal een gedeelte van dit zoogenaamde voergraan ook als broodgraan dienst kunnen doen.

**METALEN.**

Loco-Noteringen te Londen:

Data	IJzer Clev. No. 3	Koper Standard	Tin	Lood	Zink
24 Aug. 1917..	nom.	120.-/-	241.-/-	30.10/-	—
17 „ 1917..	nom.	120.-/-	244.-/-	30.10/-	—
25 Aug. 1916..	nom.	110.-/-	171.-/-	30.7/6	58.-/-
27 Aug. 1915..	65/1	71.10/-	152.15/-	22.17/6	70.-/-
20 Juli 1914..	51/4	61.-/-	145.15/-	19.-/-	21.10/-

**KATOEN.**

Noteringen voor Loco-Katoen.  
(Middling Uplands.)

	24 Aug. '17	17 Aug. '17	10 Aug. '17	24 Aug. '16	24 Aug. '15
New York ....	23,40 c	26,15 c	26,90 c	15,20 c	9,30 c
Liverpool ....	18,90 d	19,80 d	20,15 d	9,26 d	5,42 d

Ontvangsten in, en uitvoeren van Amerikaansche havens.  
(In duizendtallen balen.)

	1 Aug. '17 tot 9 Aug. '17	Overeenkomstige perioden	
		1916-'17	1915-'16
Ontvangsten Gulf-Havens..	18	44	23
„ Atlant. Havens	31	21	10
Uitvoer naar Gr. Brittannië	46	21	14
„ „ 't Vasteland.	32	38	36
„ „ Japan etc...	—	14	5

Voorraden in duizendtallen	6 Juli '17	6 Juli '16	6 Juli '15
Amerik. havens.....	738	725	812
Binnenland.....	506	415	407
New York.....	61	157	244
New Orleans.....	205	196	169
Liverpool.....	353	639	1693

**WOL.**

De berichten die van de Zuid-Amerikaansche markt binnenkomende zeggen, dat na een oogenblik van kalmte de zaken in het binnenland op groote schaal hervat zijn. Koopers uit Noord-Amerika, Frankrijk en Engeland hebben belangrijke contracten afgesloten voor November/December-levering op de volgende basis:

Merinos supra .....	fl. 9,—/10,50
Crossbreds fine.....	„ 7,50/8,50
Crossbreds middelsoort ..	„ 7,—/7,50
Crossbreds gevoon soort..	„ 6,50

**SUIKER.**

Aan onze Bietsuikermarkt is de toestand ongewijzigd. Zaken worden niet afgesloten.

Over den stand der beetwortels in de verschillende Europeesche landen wordt gunstig gerapporteerd.

F. O. Licht geeft de zichtbare voorraden als volgt op:

	1916/17	1915/16	1914/15
Duitschland 1 Sept.	250.000	545.000	536.607 tons
Oostenrijk 1 „	305.000	478.000	244.741 „
Frankrijk 1 „	39.012	58.525	141.454 „
Nederland 15 Juli	98.875	15.056	41.767 „
België 1 Juni	75.810	38.374	115.605 „
Engeland 1 Juli	130.085	170.406	259.333 „
Totaal Europa	898.782	1.305.361	1.339.507 tons
Ver.St.v.N.A. 26 Juli	222.000	287.043	362.523 „
Cubahavens 18 „	611.000	597.390	581.000 „
Totaal.....	1.731.782	2.189.794	2.283.030 tons

Op Java heeft de Suikervereeniging hare verkooplimes vastgesteld op f 11½ voor Superieur en f 10,— voor No. 16 en hooger, waartoe een bepaald kwantum verkrijgbaar is. Deze prijzen zijn niet hoog, vergeleken met de waarde van het artikel in de consumptie-landen en verwacht mag worden dat op deze basis zaken mogelijk zullen zijn naar gelang exporteurs beschikking zullen krijgen over scheepsruimte.

In Amerika blijven de prijzen hoog. Na afdoening van Spot Centrifugals tot 7,46 c., wordt 7,40 c. genoteerd.

**NOTEERINGEN.**

Data	Amsterdam per Augustus	Londen			New York 96% Centrifug.
		Tates Cubes No. 1	White Javas Job.	Americ. Granu- lated fob.	
24 Aug. 1917....	f —	53/9	—	—	7,46
17 „ 1917....	—	53/9	18/-	33/-	7,52 1/2*
24 Aug. 1916....	„ 31 1/2	47/1 1/2	—	—	5,56
24 Aug. 1915....	„ 22.—	31/-	20/3	—	—
21 Juli 1914....	„ 11 1/2/8 1/2	18/-	—	—	3,26

\* laten.

**RUBBER.**

De markt, die in de afgelopen week aanvankelijk onveranderd is gebleven, was in de laatste helft der week bijzonder vast gestemd en de prijzen liepen ca. 2 d. op.

Ook Parasoorten vaster.

De week sluit op de volgende noteringen:

Prima Hevea Crêpe loco ..	2/7 1/4	einde vorige week	2/5 3/4
Sept. ....	2/7 1/2	„	2/6 1/4
Oct./Dec... 2/9	„	„	2/7 1/4
Jan./Juni.. 2/9	„	„	2/7 3/4
Hard cure fine Para ....	3/3	„	3/2 1/2

Volgens „Primrose” heeft de wereldproductie van Plantagerubber van Januari—Mei 1917 ca. 57 % meer dan in dezelfde maanden van 1916 bedragen.

Voor alle soorten is dit cijfer ca. 40 %.

31c.

**HUIDEN EN LEDER.**

Bericht van de firma Grisar & Co.:

De laatste veertien dagen bleef de markt zeer rustig, zelfs zóó, dat in exotische huiden geen zaken tot stand gekomen zijn, en het ziet er niet naar uit, dat hierin spoedig verandering komt. Men is zeer afkeerig van zaken op levering, gezien de treurige ervaring van meer dan een half jaar. Er zijn geen nieuwe zendingen huiden te verwachten en het ziet er voor de verladings van Noord-Amerika zeer ongunstig uit, tenzij onze regeering, hetzij direct, hetzij door de commissie, die thans afgereisd is, meer faciliteiten weet te bekomen voor het verkrijgen van de „letters of assurance”. Het is bijna onmogelijk, langs

den gewonen weg, van de Britsche Legatie in Washington gemelde „letters of assurance” machtig te worden.

Aan de markt zijn nog steeds:

ex. S.S. „Poeldijk”: 285 gezouten Rio Grande, 900 gezouten Minas en 638 Santo Esperito huiden. Ex. S.S. „Rijnland”: nog ruim 3000 huiden.

De slachtingen in La Plata van de maand April bleven beneden de slachtingen van 1914 en 1916, en boven de slachtingen van 1915.

Ook voor inlandsche huiden bleef de markt rustig. Men is reeds bezig om groote partijen leder, bestemd om te worden gedistribueerd, aan de centrale magazijnen af te leveren, en zal het spoedig blijken of daardoor meer lust tot nieuwe aankopen zal komen. Inmiddels trachten handelaars de markt meer in verhouding te brengen met den verkoop tot maximum-prijzen. Alle artikelen, zoowel huiden als pinken en kalfsvellen zijn geheel verlaten, doordien export onmogelijk is en de toestand in Noord-Amerika onzeker.

Slachtingen gedurende de maand April 1917 aan de Rio de la Plata.

	1917	1916	1915	1914
Rios {Rep. Argentina 109.000 Rep. Uruguay 58.700}	167.700	132.600	135.800	185.600
Montevideo .....	25.200	17.300	26.800	46.500
Rio Grande .....	177.000	247.000	161.000	166.000
Grens (Rio Grande) .....	91.500	99.900	56.400	114.500
	461.400	496.800	380.000	512.600

	April	Jan./April
Cia Sansinena de Carnes Congeladas ..	27.742	94.575
Las Palmas Produce Co. Ld. ....	33.815	135.200
La Blanca S. A. ....	25.985	98.579
Cia Swift de la Plata S. A. ....	32.377	132.187
Thé Smithfield & Arg. Meat Co. Ld. ..	16.041	62.426
Frigorifico Armour de la Plata S. A. ..	29.790	101.129
La Frigorifica Uruguaya .....	15.530	50.579
Cia Swift de Montevideo S. A. ....	33.930	131.346
The Anglo South American Meat Co. ..	5.595	14.884

M. L. Rosenberg, Amsterdam, schrijft:

De Nederlandsche Overzee Trust heeft de aangevoerde partijen overleider enz. nog steeds niet vrijgegeven. De positie van de betreffende importeurs is daardoor verre van bijzondervwaardig en brengt het vasthouden der goederen voor de schoenfabrikanten een groot ongerief met zich.

De prijzen van het inlandsche product en de kleine voorraden daarvan vertoonen tengevolge van de totaal stilliggende import, alsmede tengevolge van de abnormale prijzen der loostoffen nog steeds een stijgende tendenz.

De voorraden zoollider in den vrijen handel zijn zeer gering, daar de lederfabrieken thans hunne verplichtingen tegenover de R.D.H.L. hebben na te komen. Men stelt zich voor in de eerste helft van September met de distributie van zoollider een begin te kunnen maken.

Naar leder voor militaire zolen bestaat sterke navraag.

### KOFFIE.

(Uit het Mailbericht van de Makelaars G. Duuring & Zoon, Kolff & Witkamp en Leonard Jacobson & Zonen).

In de markt is geen verandering, zaken staan stil. Ook in deze week stelden enkele importeurs van Java-koffie zich met prijzen tevreden die meer in verhouding zijn tot de binnenlandsche marktwaarde, hetgeen enkele afdoeningen van Java Robusta tengevolge had.

Noteeringen en voorraden.

Data	Rio		Santos		Wisselkoers.
	Voorraad	Prijs No. 7	Voorraad	Prijs No. 4	
24 Aug. 1917	268.000	5050	2.154.000	4900	12 <sup>27/82</sup>
17 „ 1917	245.000	4900	1.877.000	4900	13 <sup>8/82</sup>
9 „ 1917	209.000	5300	1.644.000	4900	13 <sup>7/82</sup>
24 Aug. 1916	323.000	6400	1.790.000	6700	12 <sup>1/2</sup>

Ontvangsten.

Data	Rio		Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
24 Aug. 1917....	82.000	402.000	449.000	2.064.000
24 Aug. 1916....	61.000	347.000	306.000	2.267.000

## VERKEERSWEZEN. SCHEEPVAART.

25 Aug. 1917. Over het verloop van de vrachtenmarkt in de afgelopen week vallen geen bijzonderheden te vermelden.

### GRAAN.

Data	Petro-grad Londen/R'dam	Odessa Rotterdam	Atl. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotterdam	Bristol Kanaal	Rotterdam	Engeland
20/25 Aug. 1917	—	—	—	—	—	—
13/18 „ 1917	—	—	—	—	—	—
21/26 Aug. 1916	—	—	f 15,—	11/10 <sup>3/4</sup>	f 110,—	156/6
23/28 Aug. 1915	—	—	9/3	9/-	70/-	64/-
Juli 1914	11 d.	7/3	1/11 <sup>1/4</sup>	1/11 <sup>1/4</sup>	12/-	12/-

### HOUT.

Data	Cronstadt		Golf van Mexico	
	Holland (gezaagd)	Oostk. Engeland (mijnstutten)	Holland (pitch-pine)	Engeland (pitch-pine)
20/25 Aug. 1917.....	—	—	—	—
13/18 „ 1917.....	—	—	—	—
21/26 Aug. 1916.....	—	—	—	510/-
23/28 Aug. 1915.....	—	—	f 110,—	240/-
Juli 1914.....	f 12,—	24/6	75/-	77/6

### ERTS.

Data	Bilbao Middlesbro'	Carthage Middlesbro'	Griekeland Middlesbro'	Poti Middlesbro'
13/18 „ 1917.....	—	—	—	—
21/26 Aug. 1916.....	18/6	19/-	21/-	—
23/28 Aug. 1915.....	10/9	13/-	15/-	—
Juli 1914.....	4/3	5/4 <sup>1/2</sup>	5/9	8/6

### KOLEN.

Data	Cardiff				Oostk. Engeland	
	Bordeaux	Genoa	Port Said	La Plata Rivier	Rotterdam	Cronstadt
20/25 Aug. 1917	—	—	—	—	—	—
13/18 „ 1917	—	—	—	—	—	—
21/26 Aug. 1916	34/-	63/6	62/6	38/-	f 6,50	—
23/28 Aug. 1915	fr 25,—	26/-	29/-	21/-	„ 6,—	—
Juli 1914	„ 7,—	7/-	7/3	14/6	3/2	5/-

### DIVERSEN.

Data	Bombay West Europa (d. w.)	Birma West Europa (rijst)	Vladivostok West Europa	Chili West Europa (salpeter)
	20/25 Aug. 1917.....	—	—	—
13/18 „ 1917.....	—	—	—	—
21/26 Aug. 1916.....	130/-	150/-	—	140/-
23/28 Aug. 1915.....	51/9	75/-	—	60/- <sup>1)</sup>
Juli 1914.....	14/6	16/3	25/-	22/3

<sup>1)</sup> Per zeilschip.

### RIJNVAART.

Week van 19 tot 26 Augustus.

Vrachten. In den algemeenen toestand kwam geen verandering. De bevrachtingen aan de Ruhrorter Beurs naar Holland/Belgie blijven nog steeds beperkt, en betreffen voornamelijk zout naar Holland/Belgie en basalt naar Holland, alsmede af en toe een kleine partij ijzer of eenige ladingen exportkolen. Aan vrachten werd o.a. betaald:

voor zout naar Rotterdam/Vlaardingen Fl. 1,— per ton,

„ „ „ Antwerpen Mk. 5,— per ton,

basalt van Deutz naar Vreeswijk Fl. 3,— per last,

exportkolen naar Rotterdam Mk. 3,— per ton,

kleine schepen ijzer naar Dordt/R'dam Fl. 1,25 per ton.

Kolenvracht Ruhrort/Mannheim Mk. 2,50 per ton.

Sleeploonen. Het sleeploon Rotterdam-Ruhrhavens werd begin der week met 45 Cents Tarief genoteerd, kon in de tweede helft tot 15/20 Cts. boven 50 Cts Tarief verbeteren.

Sleeploon Ruhr-Mannheim Mk. 2,40/2,60 per ton.

De waterstand was gunstig, Cauber Pegel gemiddeld circa M. 2,70.